

Makitibi ki dɔsay ki Pol ndangi adi Koreti je

*Ta ki dɔ makitibi ti ki dɔsay ki Pol ndangi adi
Koreti je*

MBa lə Pol ki kɔ joo ki mba kilə mbɛ Poy Ta ki Maji ki aw, aw tɛɛ Koreti ti ki e ɓe bo kare ki dɔnangi Girəsi ti. Loki Pol aw tɛɛ Koreti ti, isi ti nɔɔ ra nay dɔgi gide jijoo. Ningə njé kaw-naa je ki Pol ində ngirəde, əi dije ki əi Jipi je al, ki əi njé tɔ ɓa je al.

Koreti e ɓe bo ki ne kingə e ngay me ti ki takul toe kadi ba bo ti ki ra adi bato je rəi ngay titi. NJé ra gati je uwəi naa ti be, taa njé ne gər je ki dangi dangi ka əi ngay me ti tɔ. Nə ne kare ki majal, kaya ki ra rosi mee. Ra adi njé kaw-naa je ki əi ngə ɓəy kin, ne je ngay tilə-de naa ti. Lo kin ti, Pol ga ta ngay dɔde ti, tadɔ loki iyə-de ə aw lo ki rangi ti, nja naa ti naa ti, ingə poyde ki ade rɔnəl al. E be ə, ndangi-n makitibi ki asi sɔ be adi-de. Makitibi je ki joo ə j-ingə-de me Kilə-mindi ti ki sigi ne kin, nə njé ki joo dəw gər lo ki tade ti ti al. Pol əl ta ləde: ki kare me 1 Kor 5.9-13, ə e ki nungi me 2 Kor 2.3 tɔ. Ningə makitibi je ki joo ki j-ingə dan made je ti ne kin, Pol ndangi-de dɔkagilo mba ti lie ki kɔ mitə ki mba kilə mbɛ Poy Ta ki Maji. Ki dɔsay Pol ndange Epəji ti, ə e ki kɔ joo ndange Epəji ti wa tɔ ə se dɔnangi Masəduwan ti wa be.

Me makitibi ti ki dɔsay kin, go ta kuwə ji-naa ti, ki kəl ta ki Luwə ki mbata maji lie ki ra (1.1-9), Pol dəji njé kaw-naa je ki Koreti ti kadi indəi ngangi gangi-naa ki to dande ti kin nim (1.10-4.21), kadi ɔsi kaya

ki ra ngərangi nim (5), kadi iyəi ta kaw ki ndu kasi-naa al ki dande ti nō njé gangi ta je ti ki gəri Luwə al kin nim tō (6.1-11). Pol təl a nōo əl-de bəy tō kadi gəri lo kində kənde go darode ti ki e kəy kisi NDil Luwə kin tō (6.12-20). Ningə go ta kəji je ti kin, Pol tur ta je ti ki dangi dangi ki njé kaw-naa je dəji-e me makitibi ti ki ilai adi-e. Adi e ta ki oji dō:

Taa-naa (7);

Ta ki dō kuso da je ti ki awi nō kagi yo je ti, ki ta ki dō pa njiyəde me ne je ti pəti ki aw naa ti ki ya Luwə al (8.1-11.1);

Ta ki dō njé kaw-naa je ti ki ne kuso lə Bəbe (11.2-34);

Ta ki dō kadi-kare je ti lə NDil Luwə (12-14);

Ki ta ki dō ki njé koy je lo koy ti (15).

Pol təl ta makitibi ləne ki poy ta je madi tō (ta ki dō ne kaw ti nim, ndigi ra je lə Pol nim...), kuwə ji-naa tō (16).

Me ne je ti pəti ki asi-naa al dan Korēti je ti kin, Pol əl-de təkī təl rō go ndu ti lə Kirisi par ə a ra kadi ne je asi-naa. NGa ningə ndigi-naa ki rəjeti lə ngakonaa je ə e rəbi ki maji itə rəbi je pəti tō (13).

Kuwə ji-naa

¹ Mi Pol ki Luwə bar-m, ki go me ndigi ti lie kadi mi nje kaw kilə lə Jəju Kirisi, naa ti ki ngokoje Sositən[✧], ² j-uwə jisi səi njé kaw-naa je ki isi Korēti[✧] ti, j-uwə jisi səi njé ki Luwə ər səsi me majal ti kə ki go rəbi kində rō naa ti ki Jəju Kirisi, j-uwə jisi səi njé ki Luwə bar səsi tə dije ki kay njay ləne, j-uwə jisi səi dije pəti ki, me lo je ti ki dangi dangi, isi bai tō Bəbe ləje Jəju Kirisi, Bəbe ləsi ki Bəbe ləje. ³ Kadi

✧ 1:1 Knjk 18.17 ✧ 1:2 Knjk 18.1

me-maji ki kisi-maje la Bawje Luwə ai ki Babe Jəju Kirisi e dəsi ti.

Ra maji la Luwə me Kirisi ti

⁴M-ra oyo Luwə ləm ki ndə je ndə je ki mbata ləsi. M-ra-e oyo əji də me-maji lie ki to dəsi ti me kində rə naa ti ki Jəju Kirisi. ⁵Tadə me kində rə naa ti ki Kirisi kin ə maji ur-n səsi me kuji ta ti ki me ne gər ti. ⁶Naji ki ma ki də Kirisi ti e ki ma ki təgi dansi ti, ⁷adi kadi-kare madi kare ki du səsi goto. Isi ingəmi ndə ki Babe ləje Jəju Kirisi a tɛɛ-n həy. ⁸Kirisi wa ki dəne a adi səsi təgi kadi uwəi rəsi ba bitɪ dəbəy ndə ti. A adi uwəi rəsi ba mba kadi ndə təl-e ɔa səi ki ta dəsi ti al. ⁹MBata Luwə ki nje ɔar səsi, ilə səsi naa ti ki NGone Jəju Kirisi ki Babe ləje, e Luwə ki nje ka də ndune ti. ¹⁰NGakom je, m-ndəji səsi me tə Babe ti ləje Jəju Kirisi kadi adi ndusi e naa ti. Adi gangi-naa goto dansi ti. Maji kadi adi tagasi je ki angalsi je e naa ti kare ba. ¹¹MBa ri ə m-əl ta kin be wa? M-əl be mbata dije ki Kolowe ti əli-mi ta ki dəsi ti adi-m m-o. ¹²Ningə ne ki m-ge kadi m-əl səsi, m-o təkɪ dansi ti dəw madi ə nə: «Mi dəw lə Pol», ki nungɪ ə nə: «Mi dəw lə Apolosi✧», ki rangɪ ə nə: «Mi dəw lə Piyər», ə e ki rangɪ ɔəy ə nə: «Mi lə Kirisi». ¹³Ə se Kirisi e ki gangɪ rəne dana wa? Se e Pol ə ɔəi-e də kagi-dəsi ti mbata ləsi wa? Se rai səsi batəm me tə Pol ti wa? ¹⁴M-ra oyo Luwə təkɪ ra adi m-ra batəm dəw madi kare dansi ti al. Dije ki m-ra-de batəm e Kirisipusi✧ ai ki Gayusi par. ¹⁵Dəw madi kare ki a ə nə rai ne batəm me təm ti goto. ¹⁶Dije ki m-ra-de batəm ɔəy tə ɔa, e njé ki me kəy ti lə Isitəpanasi. Ki rangɪ to nɔɔ ningə, m-o al ngata. ¹⁷E ki mba kilə mbe Poy Ta ki

✧ 1:12 Knjk 18.24 ✧ 1:14 Knjk 18.8

Maji ə Kirisi ilə-m, ɓi e ki mba ra batəm al. Kilə mbe Poy Ta ki Maji kin e ki gosi ta ki ta ti al. Re e ki gosi ta ki ta ti ningə, koy Kirisi dɔ kagi-dəsi ti a təl ne ki ndae goto.

Kirisi e tɔgi ki tər lə Luwə

¹⁸ MBe koy Kirisi dɔ kagi-dəsi ti e ta mbə ki rɔ dije ti ki isi awi tuji ti. Nə ki rɔjeti je ki j-ingə kaji ningə e tɔgi lə Luwə. ¹⁹ Makitibi lə Luwə ə nə: «M-a m-tuji tər lə njé tər je, ningə njé ne gər je, m-a m-ro ta ne gər ləde kadi təl ne ki kare✧.» ²⁰ NJe tər e ra be? NJe ndo ndu-kun e ra be? NJe naji ta e ra be? Tər lə dəw ki duniya ti ə yə Luwə təl-e ne ki mbə ti. ²¹ E be mbata tər ki dɔnangi ti ne asi kadi aw ki dije adi gəri tər lə Luwə al. E be ə Luwə ndigi ngay kadi n-aji dije ki adi-e mede. Dije ki adi-e mede ki go rəbi kilə mbe Poy Ta ki Maji ki dəw oo ə to tə ta mbə yo. ²² *Jipi je daji kadi n-ooi ne kɔji, Girəki je sangi tər tɔ. ²³ Ki sɔbi dɔje ningə, j-ilə mbe Kirisi ki ɓəi-e dɔ kagi-dəsi ti. MBe kin təl jigi tigə Jipi je, ə e ta mbə ki rɔ dije ti ki əi Jipi je al tɔ. ²⁴ Nə ki rɔ dije ti əi Jipi je ki dije ki əi Jipi je al, ki Luwə ɓar-de ningə, mbe lə Kirisi kin e tɔgi ki tər lə Luwə mbata ti ləde. ²⁵ Tado ta mbə lə Luwə kin e tər ki itə tər lə dije, ə tɔgi goto lə Luwə kin e tɔgi ki itə tɔgi lə dije.

²⁶ NGakom je, indəi kəmsi maji oi. Dansi ti ki Luwə ɓar səsi kin, njé tər je ki go darɔ ti əi ngay al, njé tɔgi je əi ngay al, njé tɔɓa je əi ngay al tɔ. ²⁷ Ningə kadi igəri təkɔi Luwə kɔti ne je ki njé tɔgi al ki dɔnangi ti ne mba kadi ilə-n rəsəl dɔ ne je ti ki njé tɔgi. ²⁸ Luwə kɔti ne je ki kəme goto, ne ki dije kidi-e dɔnangi, ne je ki əi ne madi al, mba ro-n ta

✧ **1:19** Ejay 29.14

ne je ki dije ooi ndade. ²⁹ Be mba kadi dāw madi indā gune nō Luwā ti al. ³⁰ E Luwā ə ilā səsi naa ti ki Kirisi. Kirisi ki bone e tər ləje ki j rō Luwā ti. E ə, ki go rəbi lie, Luwā ər-n ta dəje ti, adi j-ayi njay, ugə dəje ji majal ti. ³¹ E be təkī makitibi lə Luwā əl-n ə nā: «Dāw ki ge kindā gune ningə, maji kadi un Bābe ə ində-n gune✧.»

2

Kilə mbē Poy Ta ki Maji lə Pol

¹ NGakom je, lokī m-aw dansi ti, m-ilā səsi mbē poy ta ki rəjeti lə Luwā, ki to lo bəyō ti, e ki ne gər ki al dəsi ə se ki tər ta ə m-ilā-n səsi mbē kin al. ² MBata lokī mi dansi ti, ne ki rangi ki m-sangi goto. M-sangi kadi igəri Kirisi par kare ba. Adi e Kirisi ki bəi-e kagi-dəsi ti. ³ Lokī mi dansi ti, mi me tōgi goto ti. M-əl səsi ta me dadī ti ki bəl. ⁴ Ne ki m-ndo səsi ki mbē Poy Ta ki Maji ki m-ilā səsi kin, e ki ta ne gər lə dāw al. E ki go kōji tōgi ti lə NDil Luwā. ⁵ Be mba kadi kadi-me ləsi ilā ngirəne dō ne gər ti lə dāw al, nā dō tōgi ti lə Luwā yo ta. ⁶ Ningə, je ka ji ndo njé kadi-me je ki tōgi gangi me ndil ti ki me tər tō. Nə ke ə e tər lə dije ki dōnangi ti ne al. Ta e tər lə njé tōgi je ki dōnangi ti ne ki ndō madi ə a tuji kin al tō. ⁷ J-ilā mbē tər lə Luwā. Tər ki kuti gide ki to lo bəyō ti. E tər ki Luwā indā dāe dana kəte nō kindā duniya ti mbata tōba ləje. ⁸ Tər ki dāw kare ki dan njé tōgi je ti ki dōnangi ti ne ki gər goto. Re kəmde tēē dō tər ti kin ə re a bəy Bābe ki nje tōba kagi-dəsi ti al. ⁹ Ningə, təkī makitibi lə Luwā əl-n, e ne ki kəm dāw oo al, e ne ki mbi dāw oo al, e ne ki dāw ga mene ti al tō. E

✧ 1:31 Jərəmi 9.23

ne ki Luwə ində dəe dana mbata ti lə dije ki ndīgi-e✧. ¹⁰ NGa ningə, Luwə tee ki dəe adi-je ki go rəbi lə NDil. MBata NDil oo gin ne je pəti. NDīgi ra je lə Luwə ki to lo bəyɔ ti ka NDil oo. ¹¹ Ki ɔji də dəw, dəw madi ki gər ne je ki to rə madine ti goto. E ndil ki to rə dəw ti kin par ə gər ne je ki to rəe ti. E be ə, ya Luwə ka to be tə. NDil Luwə ki karne ba par ə gər ne je ki to rə Luwə ti. ¹² NGa ningə, ndil ki e meje ti je kin e NDil ki dənangi ti ne al, nə e NDil ki j taa rə Luwə ti nu, mba kadi ji gər-n ne je ki Luwə adi-je ki go me-maji ti lie. ¹³ Ningə, j-əl tae ki rəbi ne gər lə dəw al, nə ki rəbi lə NDil. E be ə, j-isi j-ɔr gin ne ki rəjeti lə NDil, j-adi dije ki go NDil ti. ¹⁴ Dəw ki aw ki NDil Luwə me ne ti al, asi kadi a ingə ne ki rəjeti ki j rə Luwə ti al. MBata e NDil Luwə par kare ba ə adi dəw gər ne je ki rəjeti kin. ¹⁵ Dəw ki aw ki NDil Luwə mene ti asi gangi ta də ne je ti pəti, ningə dəw ki rangi asi gangi ta dəe ti al. ¹⁶ Makitibi əl ə nə: «Nə ə gər ta ga lə Bəbe wa? Se nə ə asi kəje ta wa✧?» Dəwe goto, nə je, j-aw ki taga lə Kirisi.

3

Gangi-naa ki to dan njé kaw-naa je ti ki Korėti

¹ NGakom je, ki rəjeti ba, ta ki m-əl səsi kəte kin m-əl səsi tə dije ki go darɔ ti, tə dije ki əi ngan je ki du me kadi-me Kirisi ti. M-əl səsi ta tə dije ki go ndil ti al. ² E mbata kin ə, m-adi-n səsi ne kuso ki ngə al, m-adi səsi mba yo. Tado təgisi asi kadi usoi ne ki ngə al. Biti bone wa kin ka asi kadi usoi ne ki ngə al. ³ Asi al, tado səi dije ki go darɔ ti bəy. Səi dije ki go darɔ ti, isi njiyə ki go darɔ ti. M-əl be mbata isi

✧ 2:9 Ejay 64.3; 52.15 ✧ 2:16 Ejay 40.13

rai-naa ni je, isi gaki-naa je. ⁴ Loki dəw madi ə nə ne dəw lə Pol, ningə ki nungi ə nə ne dəw lə Apolosi kin se e njiyə ki go darə ti al ə se e ri wa? ⁵ Apolosi ki Pol əi nā je ə? Apolosi ki Pol əi bəə kilə je lə Luwə. Əi bəə kilə je ki go rəbi ləde ə adi mesi Bəbe. Dəw ki ra danje ti ra kilə ləne təkɪ Luwə ade-n. ⁶ Mi m-dibi ko, Apolosi e nje ra man də ti, ningə Luwə ə e nje ra kadi ibə. ⁷ Nje mə ko ki nje ra man də ti əi ne madi al. Dəw ki kadi təe ba də ti e Luwə ki nje ra kadi təgi. ⁸ Nje dibe ki nje ra man də ti asi-naa. Ningə dəw ki ra dande ti a ingə ne kigə go ji ki asi ta kilə lie ki ra. ⁹ MBata je madi-kilə je lənaa me kilə ti lə Luwə. Ningə səi, səi ndə lə Luwə, səi kəy kində je lie. ¹⁰ Ki go me-maji ti lə Luwə ki ilə-n kilə ləne jim ti, m-ində ngirə kilə dansi ti tə nje kində ngirə kilə ki maji. Ningə ki basine kin dəw ki rangi ində ta jim. Ke ə, kadi dəw ki ində ta kilə kin ba, ində kəmne go kinde ti ki a ində maji. ¹¹ Dəw a ində ngirə kilə kin rangi al ngata. NGirə kilə ka ə to ne ə e Jəju Kirisi par. ¹² NGa ningə re dəw ində ta kilə kin ki ər, ə se arjə, ə se ki mbal ki ndole, ində ki kagi, ə se burim wale, ə se ki kadi ne ka, a to ki taga. ¹³ MBata ndə gangi ta ti ə, ne je pəti ginde a tē, ningə por a naa təgi kilə je pəti kadi dije a oy maje ki maje al. ¹⁴ Re kilə ki dəw ində də ngire ti kin, ngə a taa ningə, bae a ingə ne kigə go jine. ¹⁵ A kin ə, kilə kin por ɔ-e tə ningə, bae a ingə ne kigə go jine al. Dəw kin a ingə kaji, nə e kaji ki a tē-n ta por ti jati jati. ¹⁶ Səi ba səi kəy kisi Luwə, nə igəri se igəri al wa? ¹⁷ Re dəw tuji kəy kisi Luwə ningə, Luwə a tuje dəwe kin tə. MBata kəy lə Luwə ay njay, ningə səi ə, səi kəy kisi Luwə. ¹⁸ Maji kadi dəw ndam ki rəne al. Kin ə re dansi ti, dəw madi

oo rone tənje tər ki go taga ti ki dōnangi ti ne ningə, maji kadi dawe kin təl rone mbə ti. Təl rone mbəti kadi tə ingə-n tər ki rōjeti. ¹⁹ Tadō tər ki dōnangi ti ne Luwə oo kadi e dō majal. Be ə makitibi lə Luwə ə nə: «Luwə uwə njé tər je ki ta me ta ngom je ti ləde.» ²⁰ Taa təl əl bəy tō ə nə: «Luwə gər taga lə njé tər je, ningə oo kadi e ne madi al.» ²¹ Səbi kadi dəw madi un dije ində-n gune al, mbata ne je pəti e yaşi. ²² E-n Pol, ə se Apolosi, ə se Piyər, ə se dōnangi, ə se kisi ki dō taa, ə se koy, ə se ne je ki bone ə se ki lo ti ti, ne je kin pəti e yaşi. ²³ Ningə səi, səi ya Kirisi, ə Kirisi e ya Luwə tō.

4

Kilə ra njé kaw kilə je

¹ Ningə, maji kadi oi-je tə bəə kilə je lə Kirisi. Oi-je tə njé ngəm ne je lə Luwə, ne ki rōjeti ki to lo bəyo ti. ² NGa ningə, ne ki ba nje ne a ge rō nje ngəm ne ti, e ka dana par. ³ Ki oji dōm, ta kadi səi, ə se njé gangi ta dō dije ti, igangi ta dōm ti ra-m bəl al. Ta mi wa ki dōm, m-gangi ta dō rōm ti al tō. Tadō m-ra ne ki majal al. ⁴ Ningə, e kin ə a ra kadi mi dəw ki dana al. Bəbe wa ə a gangi ta dōm ti. ⁵ MBata kin ə, maji kadi igangi ta dō dəw ti kəte nō dəkagiloe ti al. Ingəmi dəkagilo ki Bəbe a re ə, ne je ki toi lo bəyo ti me til ti, a ilə kunjı dəde ti kadi a toi taga wakisa ta kəm dije ti. Ningə a tēē ki gin ndigi ra lə dəw ki ra ki to me ti. Lo kin ti, Luwə a ilə tōji dō dəw ti ki ra, ki go kilə rae ti. ⁶ NGakom je, m-əl səsi ta ki go kuje je ki dangi dangi oji dō Apolosi nim, oji dōm mi wa nim, mba kadi indoi ne rōje ti. M-ra be mba kadi dəw ra yəne adi al dō ndu ki makitibi lə Luwə əl kin al.

MBa kadi uni dæw indæi gusi, indori-naa al. ⁷ Se na æ e nje ra kadi ito dangi dan dije ti wa? Se e Luwæ æ e nje kadi ne je pæti ki aw-n kin al wa? NGa æ re e Luwæ æ adi ne je pæti ki aw-n kin ningæ, ra ban be æ isi indæ-n gui tæ ne ki e j wa æ ingæ ki dæra be æ? ⁸ Ki basine kin, ingæi ne asi sæsi ngata, sæi njé ne kingæ je. Kin isi oi be ki kanji kadi je sæsi dæ ti. M-ndigi kadi e beko ki ræjeti wa æ oi be, adi j-õ-n sæsi. ⁹ Ningæ, to tæki je ki madi je ki njé kaw kilæ je kin, Luwæ indæ-je go dije ti gogi be. Ji to tæ dije ki gangi ta koy dæde ti be. MBata Luwæ iyæ-je ji dije ti adi ji tæl ne koo ta kæm dije ti pæti. Ta kæm malayka je ti ki ta kæm dije ti. ¹⁰ Je, ji tæl mbæ je mbata ti læ Kirisi, ningæ sæi, sæi njé kæm-kaa je me Kirisi ti. Je njé tægi al, næ sæi, sæi njé tægi je. Je, dije isi kidi-je, ningæ sæi, dije isi buki sæsi ti. ¹¹ Biti bone ka j-isi j-ingæ kq. Ne kusoje goto, man kayje goto, kibi kaje goto. Dije isi adi-je kq, j-ilæ mbir mbir ki lo. ¹² Daræje je wa, ji ra kilæ j-õ rægogæ taa j-ingæ ne kusoje me ti*. Dije taji-je ka, ji njangi dæde, rai-je kq ka j-uwæ tægi je ba. ¹³ Æli ta je ki majal dæje ti ka, j-ilæ dingæm me naa ti. Biti bone ka dije ooi-je tæ sj ki kæsi kilæ kæ. Ooi-je tæ tq dije ki ndade goto.

¹⁴ M-æl sæsi ta tæ nganm je ki njé ndigi læm. E ki mba kulæ-n ræsæl dæsi ti ba m-ndangi-n ta kin m-adi sæsi al, næ e ki mba kadi m-tæe-n kæmsi maji dæ ne je ti. ¹⁵ Ningæ, re njé kær nõsi je ki me kadi-me Kirisi ti æi dibi kuti ka, bawsi ki go ndil ti e kare ba. MBata mi æ mi bawsi ki nje kilæ sæsi mbe Poy Ta ki Maji læ Kirisi. ¹⁶ E be æ, m-dæji sæsi kadi oi go njam maji. ¹⁷ M-ilæ Timote* ki ræsi ti ki mbata ta kin. Timote ki e ngonm ki nje ndigi læm, ngonm ki dana me ta ti

☆ 4:12 Knjk 18.3; 20.34 ☆ 4:17 Knjk 16.1

lə Bəbe. Timote a ole mesi də ne ndo ti ləm me kisi ki də taa ti ki Kirisi. Kuje ki m-isi m-ndo-n njé kaw-naa je ki lo je pəti. ¹⁸ Dije madi sii gidide, ooi təkı m-a m-təl tə m-teę rəsi gogi al ngata. ¹⁹ Nə re Luwə ndigi ə dəkagilo ngay al par ə m-a m-teę rəsi ti noo. Ningə dijee ki njé si gidide kin, m-a m-o-n ta kəlde par al, nə m-o-n kilə ki tōgide asi ra tə. ²⁰ Tado kōbe lə Luwə e me ta ki kəl ti al, nə e me tōgi ti. ²¹ E ri ə indigi dana? İndigi kadi m-aw rəsi ti ki gəl jim ti ə se kadi m-aw ki ngame ki rəsi ki ndigi-naa, ki e ngame ki səl ləm ləm ə.

5

Kaya ki to dan njé kaw-naa je ti ki Korėti

¹ Dije əli ki lo lo adi m-o təkı kaya ki to kəl tae al to dansi ti. Dije ki gəri Luwə al ka, dəw ingə ko kaya ki be kin dande ti al. J-o kadi dəw kare dansi ti isi sangi ne bawne*. ² Ə səi, isi sii gidisi. Ne kin, e ne ki kadi a adi səsi ndingə rə. Ningə dəw ki be kin e dəw ki kadi a tuwəi-e dansi ti kə. ³ Ki oji dəm, mi say səsi, nə təkı mi səsi naa ti me ndil ti, m-gangi ta də dəwe ti kin me tə Jəju Kirisi ti. M-gangi ta dəe ti təkı mi səsi naa ti be. ⁴ Ningə loki a kawı-naa ə mi səsi naa ti me ndil ti, tōgi Bəbe ləje Jəju a e naa ti səje də ta ki gangi ti kin. ⁵ Dəw ki be kin, sōbi kadi iyəi-e ji Satə ti kadi tujı darəe kə. *Satə tujı darəe kə kadi ndile ingə kaji ndə təl Bəbe Jəju ti. ⁶ Ne ki kadi isii gidisi, mi m-o al jagi. Se igəri al wa? Əm ki ndəy be ki dəw ləy-n nduji, a ra adi nduji jı. ⁷ Sōbi kadi əri əm ki kəke dansi ti kə, mba kadi səi nduji ki ləy ki sigi. Səi nduji ki ləy ki sigi mbata əm goto dansi ti. Əm

✧ 5:1 Ləbətiki 18.8; Dətərənom 23.1

ki kōke goto dansi ti, tadō ngon batī ra nay taa kilē taa ləje e ki kijə mīnde. ⁸ Adi jī rai nay taa kilē taa kin ki əm ki kōke al. Adi jī rai ki əm majal al, adi jī rai ki əm me ndul al. Nə adi jī rai ki nduji ki lōy ki əm goto me ti, ki e nduji ki ay njay, ki rōjeti. ⁹ Me makitibi ti ki m-ndangi kəte madi səsi kin, m-əl səsi kadi indoləi-naa ki dije ki njé ra kaya je al. ¹⁰ Nīngə, m-əl be mbata lə dije pəti ki dōnangi ti ne ki njé ra kaya je, ə se njé ra majal je, ə se njé bōgi je, ə se njé kōsi dōde nangi nō kagi yo je ti, al. Re e be nīngə, a tēei kō dande ti. ¹¹ Nē ki m-əl səsi, sōbi dō dəw ki ə nə nē nje kadi-me, nīngə isi ta ra kaya ti, isi ta ra mal la ti, isi ta kōsi dōne nangi nō kagi yo je ti, isi ta nē taji ti, isi ta ra gō kasi ti, ki ta bōgi ti. Dəw ki be kin ə kadi indəi rōsi naa ti sie al. ¹² E ta ləm mi ə kadi m-gangi ta dō dije ti ki əi njé kadi-me je al, al. Nīngə, e njé ki əi dan njé kaw-naa je ti ə kadi a gangi ta dōde ti. ¹³ NJé ki əi njé kadi-me je al, e Luwə ə a gangi ta dōde ti. Ituwəi dəw ki nje me ndul dansi ti kō✧.

6

Ta ki gangi ki dan njé kadi-me je ti

¹ Lōki ta to dansi ti, səi ki adi mesi Jəju nīngə, itəli uni awi nō njé kōbe je ti ki gəri Luwə al bəy tō. Irai be ki mba ri wa ka dəw gər al? Uni ta awi nōde ti, ə iyəi dije lə Luwə. ² Se igəri kadi dije ki kay njay lə Luwə ə a gangi ta dō dije ki dōnangi ti ne al wa? Kin ə igəri kadi e səi je ə a igangi ta dō dije ti ki dōnangi ti ne nīngə, ra ban be ə asi kadi igangi ngan ta je ki majal be ki to dansi ti al ə? ³ Se igəri kadi e j-əi je ə j-a jī gangi ta dō malayka je ti al wa? Ə kin ə e be

✧ 5:13 Dətərənom 17.7

n̄ingə, ra ban be ə j-asi kadi ji gangi ngan ta je ki toi danje ti ɓone kin al ə? ⁴ Gine e ri ə, loki ngan ta je ki be kin toi dansi ti n̄ingə, uni awi rɔ dije ti ki əi ne madi al dan njé kaw-naa je ti ə? ⁵ M-əl səsi ta kin be kadi rɔsi səl səsi. N̄ingə, se dəw madi kare be ki nje kəm-kədi, ki kadi gangi ta dan ngakone je ti ki njé kadi-me je goto bit̄i wa? ⁶ Ə kadi ngakonaa je ki me Kirisi ti uni-naa awi n̄o dije ti ki gəri Luwə al! ⁷ Ki rɔjeti ɓa, kaw ə wa ki awi ki naa lo gangi ta ti kin, tɔji kasi al ləsi ki taga ngata. Se ra ban ə indigi kadi isi dɔ ti ki njé ki rai səsi ne ki go rəbe ti al kin al wa? Se ra ban ə iyəi adi tuji ne ləsi par al wa? ⁸ Ə, səi yo ta itəli isi rai ne ki go rəbe ti al, isi ɓogi ngakosi je ki me Kirisi ti. ⁹ Igəri kadi njé ra ne je ki go rəbe ti al, a oy kɔbe lə Luwə al, ə se igəri al wa? Maji kadi ədi rɔsi al, tadɔ njé ra kaya je, ki njé ra yo je, ki njé kuwə marim je, ¹⁰ ki d̄ingəm je ki njé sangi-naa je, ki njé ɓogi je, ki njé kəm-nda je, ki njé kasi ra je, ki njé taji ne je, ki njé taa ne lə dije dɔ gu ti je, dije kin pəti a ooi kɔbe lə Luwə al. ¹¹ Ne je kin ə e kilə ra dije madi dansi ti kəte. Nə ɓasine, səi dije ki Luwə togi səsi adi ayi njay, Luwə ində səsi ta dangi mbata ti lie, Luwə ɔr ta dəsi ti ki tɔ ʔaɓe ləje Jəju Kirisi, taa ki takul ND̄il ki kay njay tɔ.

Darəje e Kəy kisi ND̄il Luwə

¹² Dije madi əli əi nə: «Ta rəbi to kadi m-ra ne je pəti ki mem ndigi kare.» E ki rɔjeti, «ta rəbi to kadi m-ra ne je pəti ki mem ndigi kare,» nə ne je pəti maji səm dərɔ al. «Ta rəbi to kadi m-ra ne je pəti ki mem ndigi kare.» Nə m-ndigi kadi ne madi aw ki tɔgi dəm ti al. ¹³ Ne kuso e ki mbata me dəw, ə me dəw to mbata ne kuso tɔ, nə Luwə a tuji-de joo pu kə. Nə

darɔ dɔw e mbata kaya al. Darɔ dɔw e mbata Babe, ningə Babe ka isi mbata dɔw tɔ. ¹⁴ Təki Luwə adi Babe ii-n taa lo koy ti ka kin ə, a adi je ka j-a j-ji taa lo koy ti tɔ. A adi j-ji taa lo koy ti ki takul tɔge.

¹⁵ Se igəri kadi darɔsi je əi ngan rɔ Kirisi al wa? Se m-a m-un ngan rɔ Kirisi kadi m-təl-e ngan rɔ kaya dɔne ti wa? Jagi m-a m-ra be al. ¹⁶ Se igəri kadi dɔw ki ilə rɔne naa ti ki kaya dɔne, tɔli darɔ ki kare ba sie al wa? Tadɔ makitibi lə Luwə ə nɔ: «Dije ki joo kin a tɔli darɔ ki kare☆.» ¹⁷ Nə, dɔw ki ilə rɔne naa ti ki Babe, e naa ti sie kare ba me ndil ti tɔ. ¹⁸ E mbata kin ə, kadi imbati kaya sangi dɔne je. Tadɔ, ndəgi majal je ki dɔw rade, əi gidɔ rɔe ti tagane, nə dɔw ki isi sangi dɔne kaya ti, isi ra majal ɔsi-n ta rɔne e wa. ¹⁹ Se igəri kadi darɔsi je e kəy kisi NDil Luwə al wa? NDil ki e mesi ti kin ji rɔ Luwə ti, Luwə ə adi səsi. Darɔsi e yə Luwə, ɓi e yəsi al. ²⁰ Maji kadi ilai tɔji dɔ Luwə ti me darɔsi ti, tadɔ Luwə igə dɔsi ki gati ki ngay.

7

Ta ki dɔ taa-naa ti

¹ Ta ki ɔji dɔ ta je madi ki əli-mi me makitibi ti ki indangi adi-mi. M-o maji ngay kadi dingəm tɛɛ kadi dɔne ti al. ² Nə mba kadi dɔw osi me kaya ki ra ti al, maji kadi dingəm ki ra ka aw ki dɔne ləne ki ɔji dɔne, ə dɔne ki ra ka kadi aw ki dingəm ləne ki ɔji dɔne tɔ. ³ Maji kadi dingəm ki ra ka adi nene nɛ ki sɔbi kadi ade, ningə kadi dɔne ka adi ngawne nɛ ki sɔbi kadi ade tɔ. ⁴ MBata dɔne aw ki tɔgi dɔ rɔne ti al, nə e ngawe ə aw ki tɔgi dɔ ti. Be tɔ ə, dingəm

☆ **6:16** Kilə ngirə nɛ je 2.24

ka aw ki tɔgi dɔ rɔne ti al, nɔ e nee ə aw ki tɔgi dɔ ti. ⁵ Maji kadi ɔgi-naa rɔsi al. Re ɔgi-naa rɔsi ningə, kadi e ki go mindisi ki osi naa ti mba kadi uni rɔsi əli ta ki Luwə. Ningə go ti ə, itəli awi naa ti gogi. Be mba kadi *Sata ingə rəbi na-n səsi al. Ingə rəbi na səsi loki asi kuwə rɔsi ngə al. ⁶ Ta ki m-əl səsi kin, e ndu ɓa m-adi səsi al, nɔ e go rəbi madi ə m-ɔji səsi. ⁷ M-ndigi ngay kadi dingəm je pəti toi tə mi be, nɔ ke ə, nɔ nɔ ka aw ki kadi-kare ləne ki Luwə ade. *Kadi kare je əi dangi dangi: dəw kare aw ki kadi-kare ne madi, ə e ki nungɔ aw ki kadi-kare ne ki rangi tɔ.

⁸ M-əl buwə je ki njé ngaw koy je, təki to maji ngay kadi isi dərɔde tə mi be. ⁹ Nɔ ke ə re, asi kadi uwəi rɔde ngə al ɓa, maji kadi taai dəne, ə se taai dingəm ki rangi. Tadɔ, taa-naa e soti kadi dəw ində gu dɔ ngur darɔ ti.

¹⁰ Ki ɔji dɔ dije ki taai-naa ki bəlme, maji kadi dəne tɛɛ ji ngawne ti al. Ningə, ndu kin e mi ə m-un al, nɔ e ʔabe ə un. ¹¹ A re dəne tɛɛ ji ngawne ti ɓa, a taa dingəm ki rangi al. Re e be al tɔ ningə, kadi təl aw ji ngawne ti gogi. Ə kadi dingəm ka tuwə nene al tɔ✧.

¹² Ki ɔji dɔ ndəgi dije ningə, e mi ə m-əl-de ta, ɓi e ʔabe al. M-əl kadi re, dingəm ki un mene adi Kirisi, aw ki dəne ki gər Kirisi al, ə dəne ka kin ndigi kadi n-isi sie ɓa, maji kadi tuwe al. ¹³ Ə re dəne ki un mene adi Kirisi, aw ki dingəm ki gər Luwə al, ə dingəm ka kin ndigi kadi n-isi sie ka, maji kadi mbate al tɔ. ¹⁴ Tadɔ, dingəm ki gər Luwə al a e ki kay njay ki takul nene. Ningə dəne ki gər Luwə al ka, a e ki kay njay ki takul ngawne tɔ. Re e be al ningə, ngande

✧ 7:11 10-11: Mt 5.32; Mk 10.11-12; Lk 16.18

je a əi ki kay njay al. Nə ki rəjeti, əi ki kay njay. ¹⁵ A kin ə re, e ki gər Luwə al, ndigi mbati-naa ningə, ta rəbi to mbata ti lie. Tado goe ti kin, neḡ madi ki dɔɔ nje kun mene kadi Kirisi naa ti ki nje gər Luwə al goto. Luwə ɓar səsi kadi isi ki naa ki lapiya. ¹⁶ Dəw gər al, ki go rəbi kisi naa ti kin, dɔ maji ə, j̄ dāne a aji ngawi, ə se j̄ dingəm a aji nei.

Ka dɔ nja ti me ɓar ti ki Luwə ɓar dəw

¹⁷ Kadi neḡ ra dəw ki ra e ki go kadi-kare ti lie. Kadi kare ki Babe ade ki go kise ti ki dɔe taa, kəte taa kadi Luwə ɓar-e-n. E kin e ta ki m-ndangi madi njé kaw-naa je pəti. ¹⁸ Kin ə re dəw madi ijə mətine kəte taa kadi Luwə ɓar-e ningə, kadi təl ra rəne tə nje kijə mətɪ al ɓəy be al. A kin ə re dəw madi ijə mətine al ɓəy, ə Luwə ɓar-e ningə, kadi təl aw ijə mətine al ngata. ¹⁹ M-adi igəri təkɪ kijə mətɪ e neḡ madi kare al. Taa kijə mətɪ al ka e neḡ madi al tɔ. Neḡ ki sɔbi kində kəm go ti, e ngəm go ndu-kun je lə Luwə. ²⁰ Maji kadi, n̄ n̄ ka isi me ji kisi ti ləne ki isi-n kəte taa kadi Luwə ɓar-e-n. ²¹ Kin ə j̄ ɓəə kəte taa kadi Luwə ɓari ə, kadi iga ta dɔ kei ɓəə ti kin al. Re ta rəbi to mba kadi ɔr kulə ɓəə mindi ti mindi ka, maji kadi a me ɓəə ti wa kin ira-n kilə ki maji. ²² Tado ɓəə ki Babe ɓar-e, e dəw ki kulə ɓəə ɔr minde ti ngata, e dəw lə Babe. Be tɔ ə, dəw ki e ɓa rəne ki Luwə ɓar-e, təl ɓəə lə Kirisi. ²³ Kadi igəri təkɪ igəi dɔsi ki gati ki ngay, ɓi kadi itəli ɓəə je lə dije al. ²⁴ NGakom je, kadi n̄ n̄ ka, isi ki go ji kise ti ki isi-n kəte taa kadi Luwə ɓar-e-n.

Ta ki dɔ dije ti ki taai-naa al ɓəy, ki njé ngaw koy je

²⁵ Ki ɔji dɔ dije ki taai-naa al ɓəy, m-ingə ndu madi rɔ Babe ti kadi m-adi-de al. Ningə, m-a m-əl-de ta ki

go koe ti ləm ki m-o. Mi ki Luwə o kəm-to-ndoo ləm, ə təl-m dəw ti ki asi kadi itaai mee.

²⁶ Ne ki mi m-o maji ngay kadi dəw ra ə to kin: dəkagilo ki j-isi ti ne kin ə dɪngəm isi ki karne par ə, m-o kadi a e so-e ti, tadə e dəkagilo ki ngə ngay.

²⁷ Be ə, re itaa dəne ngata ɓa maji kadi isi sie par. A kin ə re itaa dəne al ɓəy ə, isi par ɓi isangi rəbi taa dəne al. ²⁸ Ningə, kin ə itaa dəne ə, e majal ə ira al. Taa re ngon ki mandɪ taa dɪngəm ka, e majal ə ra al tɔ. Nə dije ki njé taa-naa a ɪngəi kɔ ki ndɔ je pəti me kisi ki dɔ taa ti ləde. E be ə, m-ndigi kadi uri me kɔ ti kin al.

²⁹ NGakom je, ne ki kadi m-əl səsi ə to kin: dəkagilo ki noje ti nay ngay al ngata. Ə kadi kaw ki kəte noɔ kam, njé taa dəne je toi tə dije ki taai dəne al be. ³⁰ Kadi njé ki isi nɔi-naa toi tə dije ki nɔi-naa al be, kadi njé ki isi rai rənəl toi tə dije ki rai rənəl al be, kadi njé ki ndogi ne je toi tə dije ki awi ki ne madi al be, ³¹ kadi njé ki isi maji ki ne kingə ki dɔnangi ne ti toi tə dije ki isi maji al be. Tadɔ dɔnangi ki ne maji ki me ti ba pəti a gotoi.

³² Ningə, m-ndigi kadi isi ki kanji ta ki ga. Tadɔ dəw ki taa dəne al ɓəy isi sol dɔ kilə ti lə ɓaɓe. Isi sangi kadi n-ra ne ki nəl ɓaɓe. ³³ Nə dəw ki taa dəne, isi sol mbata ne je ki dɔnangi ti ne. Isi sangi kadi n-ra ne ki nəl nene yo tɔ. Adi e dəw ki ta gae tɔ joo.

³⁴ Be tɔ ə, dəne ki taa dɪngəm al, ə se ngon ki mandɪ ka toi be tɔ. Isi soli mbata kilə lə ɓaɓe, kadi n-əi dije ki maji me darɔde ti nɪm, me ndilde ti nɪm. Nə dəne ki taa dɪngəm, isi sol mbata ne je ki dɔnangi ti ne. Isi sangi kadi n-ra ne ki nəl ngawne yo tɔ. ³⁵ E ki mbata maji ləsi ə m-əl-n səsi ta kin ɓi e ki mba kadi m-ɔgi-n səsi dɔ ne madi al. Ningə, m-ndigi kadi irai e ki

go rəbe ti ki maji, mba kadi it̃i rəsi kati me kində rə naa ti ki Babe, bi ki me ki joo al. ³⁶ Kin ə re, dingəm uwə də ngon ki mand̃i ngata, ə oo kadi re n-taa-e al ə n-ra sie ne ki majal ba, maji kadi taai-naa par bi e majal al. ³⁷ Nə kin ə re, go nongi ti, dəw un ndune kadi n-taa dəne al, kanji gu ki kində də ti, dəwe ra maji. Ra maji, loki uwə rəne ngə sangi dəne kin al. ³⁸ E be ə, re dingəm uwə də ngon ki mand̃i ə taai-naa sie par ka maji. A kin ə re, təl iyə goe adi taai-naa al ə maji ngay bəy tə.

³⁹ Dəkagilo ki dingəm isi ki dəne taa bəy ba, kadi dəne iyə ngawne al. Nə re ngawe oy ningə, kulə goto m̃inde ti. Ta rəbi to kadi taa dingəm ki me ndigi. Nə ke ə kadi e dingəm ki me Kirisi ti taa. ⁴⁰ Ningə, ki go koe ti ləm, m-o kadi re nje ngaw koy kin isi dəne ti par ə maji ngay. M-əl be mbata, mi ka m-gər kadi m-aw ki NDil Luwə mem ti tə.

8

Ta də da ti ki gugi yo

¹ Ki ɔji də da ki gugi yo ningə, m-o kadi j-əi pəti, j-əi njé ne gər tək̃i rəjeti. Nə ne gər e nje re ki kəji rə. NDigi-naa ə yə e nje ra ki dəw kade təgi me kadi-me ti lie. ² Re dəw madi oo rəne tə nje ne gər ningə, dəwe kin gər ne ki rəjeti al bəy. ³ Nə re dəw ndigi Luwə ningə, Luwə gər dəwe kin.

⁴ Ə se kadi dəw uso da ki poli yo ə se kadi uso al wa? Ta ki kadi j-əl ən: Ji gər kadi yo madi kare goto dənangi ti ne. Taa, Luwə ki rangi goto, Luwə e karne ba par ə isi noo. ⁵ Dije isi bari ne je madi dərə ti, ə se dənangi ti ne luwə je. Ə re, isi bari-de luwə

je, ə adi luwə je ki baḅe je bayi-naa ka[☆], ⁶ ki rəje ti je ba, Luwə e karne ba ə isi nḡḡ. Luwə ki Bawje, ki nje kində ne je pəti, ki j-isi ki dḡje taa ki takule. Taa Baḅe e kare ba tḡ. E ki go rəbi lie ə Luwə ində-n ne je pəti. Taa, j-isi ki dḡje taa, ki go rəbi lie tḡ.

⁷ Nə dije ki nḡ je gəri ki be kin al. Ki madi je, rai yo je ki ndəe ndəe, adi ki bone wa kin ka, loki isi usoi da ki poli yo ningə, usoi təkɪ e da lə yo je ki rəjeti ka kin tḡ. Taga ləde, tḡge goto, adi ooi rḡde tḡ dije ki to nje. ⁸ E ne kuso ə e nje kaw səje rḡ Luwə ti al. Re j-usoi al ə, ne kare ki du-je goto; a re j-usoi ə, ne kare ki j-ingəi dḡ made ti goto tḡ. ⁹ Re e be ka, kadi oi go rḡsi maji. Oi go rḡsi maji, kadi taa ki Kirisi taa səsi ilə səsi taa kin, təl rəbi ki kadi adii njé ki əi tḡ je, tosii me majal ti al. ¹⁰ Təkɪ dəw ki tḡ, oo-i, j ki igər ne maji, isi uso ne kəy ra yo ti. Loki oo-i kin, se a ra kadi a aw ki kəte kəte me kuso da je ti ki Pəli yo al wa? ¹¹ E be ə, ngokoje ki tḡ, ki Kirisi oy mbata lie kin, a tuji ki go rəbi ne gər ləi. ¹² Majal ki isi irai əsi ta ngakḡsi je, isi irai adi do taga je ləde ki tḡge goto kin, e majal ki isi irai indori Kirisi tḡ. ¹³ E be ə, re e ki mbata ne kuso ə kadi ngokom osi-n me majal ti ba, m-a m-uso da al, mba kadi m-adi ngokom osi-n me majal ti al.

9

Nə ki sɔbi kadi dəw ra ki ne ki sɔbi kadi dəw ingə

¹ M-ndəji səsi m-o se mi dəw dərəm al wa? Se mi nje kaw kilə al wa? Se m-o Jəju ki Baḅe ləje ki kəm al wa? Se səi kandi kilə ləm me tḡ Baḅe ti al wa? ² Re ndəgi dije ə ooi mi tḡ nje kaw kilə al ka, ki rḡsi ti mi

☆ 8:5 10.20-21

nje kaw kilə. Tadə nē ki tōji kadi mi nje kaw kilə, e kində rə naa ti ləsi ki Kirisi kin.

³ Ta ki kadi m-rə-n ki njé kində ta dəm ti ə to kin:
⁴ Se sōbi kadi kilə ki j-isi ra kin, j-ingə nē loe ti j-uso al wa? ⁵ Se sōbi kadi j-aw ki dāne madi tə neje tēki ndəgi njé kaw kilə je, ki ngako Babe je, ki Piyər je isi rai al wa? ⁶ Se sōbi dōje je ki Barnabasi[☆] par kadi tə ji ra kilə taa j-ingə nē j-uso wa? ⁷ Əli-mi adi m-o, se ndə kare oi asigar ki ra kilə asigar ləne ki nē kingə lie e wa e nōq wa? Ə se nā ə ndər nju ningə uso kandi nē ndər ka kin al wa? Ə se nā ə ul bati je ningə ay mbade al wa?

⁸ Ta kin m-əl ki go ta kəl dije ti par wa? *NDu-kun lə *Mojī ka əl ta kin be tə ə nə: ⁹ «Dəw a də ndugidu ta mangi ti al, dəkagilo ti ki a njiyə də ko ti mba kadi kande tēq[☆].» E mbata lə mangi je ki da wa kin ə Luwə aw-n ki ta ki ga kin wa? ¹⁰ Se e mbata ti ləje je wa kin ə Luwə əl-n ta kin al wa? Tēki rōjeti, e mbata ti ləje ə əl-n ta kin. Tadə sōbi kadi dəw ki nje ndər, ində mene də ti tēki ndər kin n-a n-ingə nē loe ti. Taa kadi dəw ki nje kində ko gər tēki n-a ningə nē də jine. ¹¹ Tēki ji dibi nē lə ndil dansi ti kin, e go ti al kadi ji tēti kande ki kadi maji ki darōje rōsi ti wa? ¹² Re dije madi ingəi nē kin ningə, ra ban be ə je kin bəy taa kadi j-a j-ingə al ə?

Re e be ka, j-ində tōgi kin dəsi ti al. J-ore meje də nē je ti pəti mba kadi j-ilə kagi nō poy ta ti ki maji kin al.

¹³ Igəri maji kadi dije ki njé ra kilə me kəy ti lə Luwə, usoi nē ki me kəy ti lə Luwə. Igəri maji kadi njé kijə nē məsi kadi-kare je, usoi nē kadi-kare

☆ 9:6 Knjk 9.27; 11.22-25, 30 ☆ 9:9 Dətərənom 25.4; 1Tim 5.18

kin☆. ¹⁴ Be tō ə, dije ki njé kılə mbe Poy Ta ki Maji, Bəbe un ndune kadi ingəi ne kusode me kılə kılə mbe Poy Ta ti ki Maji kin☆.

¹⁵ Nə mi, m-ındə tōgi kin dō dəw ti al. M-ndangi ta kin mba kadi m-dəji-n go ne madi al tō. Re e koy ka, m-ndigi koy par. E ne rənəl ləm, Dəw madi ki kadi a taa jim ti goto. ¹⁶ Ningə, Poy Ta ki Maji ki m-ilə mbe kin e ne ki kadi m-a m-ındə-n gum al. E kılə ki isi dəm ti, səbi kadi m-ra. Ningə kəm-to-ndoo e ləm, loki m-ilə mbe Poy Ta ki Maji kin al. ¹⁷ Re e kılə ki m-ra ki dəm mi wa 6a, səbi kadi m-a m-ingə ne kigə go jim. Nə təkı e kılə ki isi dəm ti kadi m-ra, m-ra təkı isi-n dəm ti kadi m-ra-n ka kin. ¹⁸ Ne kigə go ji ləm e ri ə? Ne kigə go ji ləm e Poy Ta ki Maji ki m-ilə mbe. M-ilə mbe ki kanji kadi m-ingə ne ki səbi kadi m-ingə loe ti.

¹⁹ Mi dəw dərəm, mi 6əə al. Nə be ka, m-ra rəm 6əə ti lə dije pəti mba kadi m-ingə-n dije ngay m-adi Kirisi. ²⁰ Loki mi dan *Jipi je ə, m-təl rəm Jipi ti mba kadi m-ingə-n Jipi je. Mi gin ndu-kun ti lə Moji al, nə loki mi dan dije ti ki əi gin ndu-kun ti lə Moji ə, m-ra rəm tə dəw ki e gin ndu-kun ti səde mba kadi m-ingə-n-de. ²¹ Re mi dan dije ti ki gəri ndu-kun lə Moji al ə, m-ra rəm tə dəw ki gər ndu-kun lə Moji al be mba kadi tə m-ingə-n-de. Nə ki rəjeti 6a, mi gin ndu-kun ti lə Luwə, tadə m-təl rəm go ndu-kun ti lə Kirisi. ²² Re mi dan tō je ti ə, m-ra rəm tō ti mba kadi m-ingə-n tō je m-adi Kirisi. M-təl rəm ne je ti pəti rə dije ti pəti mba kadi tə dije madi ingəi kaji. ²³ M-ra ne je kin pəti mbata ti lə Poy Ta ki Maji. M-ra mba kadi m-ingə-n ne maji ki əl tae tō.

☆ **9:13** Ləbətiki 6.9, 19; Dətərənom 18.1-3 ☆ **9:14** Mt 10.10; Lk 10.7

24 Igəri kadi dije ki njé kay ngədi, pəti ayi-naa ngədi dɔ bangi ti, nə kare ba dande ti par ə ingə ne kigə go njae, ə se igəri al? Maji kadi ayi-naa ngədi ki kuje ki kadi ingəi ne ngədi ləsi. 25 NJé kay ngədi je, lo na rɔ ti ləde, dəw ki ra ka ində dɔ rone ti kadi tə n-ingə-n jɔgi kəsi-gon. Ningə e jɔgi kəsi-gon ki ndɔ madi ə a tuji, nə je, jɔgi kəsi-gon ləje a tuji al ratata. 26 E be ə, mi m-isi m-ay ngədi, ningə, m-ay ngədi lə njé kəm tɔ je ki nɔɔ be al. Taa m-isi m-rɔ tɔ, ningə rɔ ki m-isi m-rɔ, m-ɔir jim m-ində-n nəl al tɔ. 27 M-isi m-ində dɔ darəm ti, kadi m-ułe gin tɔgim ti. M-ułe gin tɔgim ti mba kadi, mbe Poy Ta ki Maji ki m-isi m-ilə kin, lo ti ə ɔri-mi kɔ al.

10

Nə kəji dɔ Isirayəl ti dilə lo ti

1 NGakom je, m-ndigi kadi igəri təkı kaje je pəti njiyəi gin kil ndi ti[☆], taa gangi dan ba bo tɔ[☆]. 2 Luwə ra-de batəm me kil ndi ti nim, me ba bo ti nim, tadɔ indəi rɔde naa ti ki *Moji. 3 Pəti, usoi ne kuso ki j dɔrə ti[☆]. 4 Taa əi pəti, ayi-naa man ki j dɔrə ti tɔ. Ayi-naa man ki tɛɛ me mbal ti ki j dɔrə ti, ki isi dan gode[☆]. MBal ka kin e Kirisi. 5 Be ka, ngay je dande ti, kilə rade nəl Luwə al, adi oyi, ninde a dɔ-naa ti dilə lo ti. 6 Nə je kin pəti rai ne be, mba kadi e ne ndo ləje. E ne ndo mbata ti ləje, mba kadi, ɔone ki majal ra-je təkı ra-n-de kəte kin be al ngata[☆]. 7 Irai yo təkı dije madi dande ti rai kin al. Makitibi lə Luwə ə ə nə: «Dije isi nangi usoi je ayi-naa je, ningə go ti, j

☆ 10:1 Tɛɛ ki taga 13.21-22; 14.19-20 ☆ 10:1 Tɛɛ ki taga 14.22-29

☆ 10:3 Tɛɛ ki taga 16.35 ☆ 10:4 Kɔr Isirayəl je 20.8-11 ☆ 10:6

Kɔr Isirayəl je 11.4

taai ndami-naa✧.» 8 Ifuki rōsi me kaya ti ki ra tēki dije madi dande rai kin be al. Kaya ki ra kin ə adi dije dibi kuti joo gide e mitə oyi ndo kare ba be✧. 9 Oti kadi ji nai Kirisi tēki njé ki madi dan kaje je ti nai-e-n, ə adi li je tōi-de tōli-de kin be al✧. 10 Oti kadi ji bai ta tēki njé ki madi je dande ti rai, adi malayka ki nje tuji dije, tō-n kode kin be al✧. 11 Ne je kin tēē dō kaje je ti be, mba kadi e ne ndo mbata ti ləje. Ningə, ndangi me makitibi ti be, mba kadi oji-je, je ki je basi ki dōkagilo ki dōbəy ti. 12 E be, dəw ki oo kadi n-a dō njane ti maji ningə, kadi ində kəm-kədi dō rone ti. Ində kəm-kədi mba kadi osi me majal ti al.

13 Ne na ki a tēē dōsi ti ki kadi a e ne na ki dəw asi kuwə tōgine ba me ti al goto. Ningə, Luwə ki nje ra ne ki dana, a iyə ta rəbi kadi ne na ki al dōsi tēē dōsi ti al tō. Dōkagilo ki ne na tēē dōsi ti ningə, a adi səsi tōgi kadi uwəi rōsi ba me ti. A ilə rəbi kadi itēēi me ti kō.

Kadi njé kadi-me je rai madi-naa ki yo ki ra al

14 E be ə, njé ndigi ləm, maji kadi ayi-naa say kadi yo ti ki ra. 15 M-əl səsi ta tə njé tər je. Kadi səi je wa indəi manji ta ki m-əl səsi kin oi. 16 Loki j-isi j-ayi-naa man nju, ji rai oyo dō ti taa j-ayi-naa. Ə se e kin, e ra madi-naa dō məsi Kirisi ti al wa? Ə se mapa ki j-isi ji ləbi-naa danje ti j-usoi kin e madi-naa dō daro Kirisi ti al wa✧? 17 Be ə, mapa e kare ba, ningə re ji bay ka, ji təli daro ki kare me mapa ti ki ji ra madi-naa dō ti. 18 Oi ta lə ngan *Isirayəl je

✧ 10:7 Tēē ki taga 32.6 ✧ 10:8 Kər Isirayəl je 25.1-18 ✧ 10:9 Kər Isirayəl je 21.5-6 ✧ 10:10 Kər Isirayəl je 17.6-14 ✧ 10:16 Mt 26.26-28; Mk 14.22-24; Lk 22.19-20

ki go daro ti: NJe ki usoi da je ki kijə mindide kadi-kare ti kin, se rai me kasi-naa ki Luwə no dingiri ti ki adi kadi-kare titi kin al wa? ¹⁹ Ta ki m-ndigi kadi m-al do lo kin ti ə to kin: da ki pole-n yo ə se yo wa ki done, se e ne madi wa? ²⁰ E ne madi al. Ningə, təkijije adi kadi-kare kin ndil je ki majal, bi adi Luwə al, m-ndigi kadi irai me kasi-naa ki ndil je ki majal al. ²¹ E go ti al kadi ayi-naa me kopi ti la Babe, ningə itəli ayi-naa me kopi ti la ndil je ki majal bay to. Taa e go ti al kadi usoi naa ti ki Babe, ə itəli usoi ki ndil je ki majal bay to. ²² Se ji ndigi sangi ta Babe kadi jangi ra-e dōje ti wa? Ə se togijije itə ya Babe wa?

Kadi Luwə ingə kasi-gon me ne je ti pəti

²³ Dije madi əli əi nə: «Ta rəbi to mba kadi dəw ra ne je pəti ki mee ndigi kare.» E ki rōjeti, «ta rəbi to mba kadi dəw ra ne je pəti ki mee ndigi kare,» nə ne je pəti maji ki dəw doro al. «Ta rəbi to mba kadi dəw ra ne je pəti ki mee ndigi kare.» Nə ne je pəti a ra maji ki njé kaw-naa je al. ²⁴ Kadi dəw madi dansi ti sangi maji la rone par al, nə kadi sangi maji la ndəge je to taa.

²⁵ Ne je pəti ki dije isi gatii suki ti, kadi usoi ki kanji kadi mesi uwə səsi ki ta. ²⁶ Tado, donangi ki ne je ki me ti pəti e ya Babe. ²⁷ Re dəw ki nje kadi-me al, bar səsi ki ne kuso, ə awi loe ti ningə, kadi usoi ne je pəti ki adi səsi ki kanji dəji gine, nə tə mesi i uwə səsi ki ta do ti. ²⁸ A re dəw madi əl səsi ə nə e da ki gugi yo ningə, kadi usoi al. Usoi al mbata ti la dəw ki əl səsi, taa mbata la me kuwə ki ta to. ²⁹ Me kuwə ki ta ki m-al tae kin, e səi je al, nə e me kuwə

☆ **10:18** Ləbətiki 7.6, 15-16 ☆ **10:20** 1Tim 4.1 ☆ **10:20**
Dəterənom 32.17 ☆ **10:26** Pa je 24.1

ki ta lə dəwe ki nje kəl ta kin. Ra ban be ə, me kuwə ki ta lə dəw kin rangi par a ilə kagi nō ne ti ki ta rəbi to kadi m-ra ə? ³⁰ Re ne kuso to, ə m-ra oyo dō ti taa m-uso ə, ra ban be ə dəw a əl-m ta ki majal dō ti ə?

³¹ E be ə, re e ne kuso ə usoi, re e ne kay ə ayi, ə se ne ri ki irai, maji kadi irai adi Luwə ingə kəsi-gon me ti. ³² Maji kadi ne madi kare me kilə rasi ti, təl jigi tigə *Jipi je al nim, tigə dije ki əi Jipi je al, al nim, taa tigə njé kaw-naa je lə Luwə al nim tō. ³³ E mbata kin ə, mi wa ki dōm, m-ində tōgi dō rōm ti, kadi m-nəl dije pəti me ne ram je ti pəti.

11

¹ Indaji-mi tēki mi ka m-ndaji-n Kirisi be tō.

Maji kadi dāne dō dāne dōkagilo kaw-naa ti.

² M-ilə tōji dōsi ti, tadō taa taa, mesi isi ole dōm ti. M-ilə tōji dōsi ti bəy tō, tadō ingəmi go ne je ki m-ndo səsi maji tēki m-əl-n səsi. ³ Ningə ne ki m-ndigi kadi igəri ə to kin: Kirisi e dō dīngəm ti, dīngəm e dō dāne ti, ningə Luwə e dō Kirisi ti tō. ⁴ Ə re dīngəm ki ra, ki isi əl ta ki Luwə, ə se isi əl ta ki ta Luwə ti ki dāne ki dō ningə, ilə rəsəl dō dəw ti ki isi dōe ti. ⁵ A kin ə re e dāne ki ra ki isi əl ta ki Luwə, ə se əl ta ki ta Luwə ki kanji dō dāne ningə, ilə rəsəl dō ngawne ti tō. Tadō to tēki ngisə dāne be. ⁶ Re dāne dō dāne al ningə, kadi ijə dāne. A re e ne ki to rəsəl kadi dāne ijə dāne ningə, maji kadi dō dāne. ⁷ E go ti al kadi dīngəm dō dāne, tadō e bana kəm Luwə, taa e ne kəsi-gon lie tō*. Ningə dāne e ne kəsi-gon lə dīngəm tō. ⁸ E be, tadō e dīngəm ə Luwə ər dam rəe ra-n dāne bi e dāne ba Luwə ər dam rəe ra-n dīngəm al.

* **11:7** Kilə ngirə ne je 1.26-27

⁹ Ningə, Luwə ra d̄ingəm mbata ti lə d̄ane al, nə e d̄ane ə Luwə ra-e mbata ti lə d̄ingəm[☆]. ¹⁰ E ki mbata kin ə, kadi d̄ane d̄o d̄one mbata *Malayka je. D̄o ki d̄o, t̄oji kadi d̄ane e gin t̄ogi ti. ¹¹ Ningə, ki ta kəm B̄abe ti, d̄ane a isi ki kanji d̄ingəm al, taa d̄ingəm a isi ki kanji d̄ane al nim t̄o. ¹² Tad̄o Luwə ər d̄ane r̄o d̄ingəm ti, ningə d̄ane ə oji d̄ingəm t̄o. Ba ne je p̄eti j̄i r̄o Luwə ti. ¹³ Ningə, səi je wa im̄ari ta d̄o ti oi se e go r̄abe ti kadi d̄ane əl ta ki Luwə ki kanji d̄o d̄one wa? ¹⁴ Se ji ḡari kadi e ne ki go r̄abe ti al kadi d̄ingəm aw ki b̄i d̄o ki ngal al wa? ¹⁵ Nə ki r̄o d̄ane ti ɓa, yingə d̄o ki ngal e ne k̄osi-gon mbata ti lie, tad̄o Luwə ade yingə d̄o ki ngal mba kadi e ne kuti d̄ae. ¹⁶ A kin ə re, d̄aw madi naji ta ta kin ningə, kadi d̄awe ḡar t̄aki j̄-aw ki jib̄el rae ki rangi al. Je wa al nim, njé kaw-naa je lə Luwə al nim t̄o.

N̄e kuso lə B̄abe

¹⁷ M-aw t̄ə m-ilə jim d̄o ne ti kare ki to kin. Ningə e ne ki m-a m-ilə-n t̄oji d̄osi ti al. M-ilə t̄oji d̄osi ti al, tad̄o loki ikawi-naa ningə, ne je ki to ra al yo ə isi ta ti isi rai, ɓi irai ne ki kadi to səsi soti al. ¹⁸ Ne kare, m-o kadi loki ikawi-naa ɓa, gangi-naa to dansi ti. Ningə, m-ḡar kadi ta je ki m-o kin, e ki r̄ojeti a to dan ti n̄o. ¹⁹ Maji kadi gangi-naa to dansi ti wa t̄o taa. Tad̄o gangi-naa kin ə, a ra kadi dije ḡari, njé je ki əi dije lə Luwə t̄aki r̄ojeti dansi ti. ²⁰ Ningə, loki ikawi-naa, e ne kuso lə B̄abe ɓa isi usoi al. ²¹ E ne kuso lə B̄abe al tad̄o, d̄okagilo kuso ne ti ɓa, n̄a n̄a b̄atirə ki ta ne kuso ti l̄ane ki j̄i-n ɓe kadi uso. Ra adi njé ki n̄a je isi ki ɓo, ə njé ki nungi, kasi rade t̄o. ²² Ə se ta k̄ay je l̄asi ki kadi isi ti usoi je ayi-naa je goto wa? Se e

☆ 11:9 8-9: Kilə ngirə ne je 2.18-23

koo ɓa oi nda njé kaw-naa je la Luwə al wa? Se irai be mba kadi ilai rəsəl dɔ njé je ti ki ne lade goto wa? Ta ri ə kadi tə m-əl səsi me lo kin ti ə? Kadi m-ilə tɔji dɔsi ti a? Jagi, ki ɔji dɔ lo kin ningə, m-a m-ilə tɔji dɔsi ti al.

²³ Tado ne ndo ki m-ingə rɔ Babe ti ə m-ndo səsi ə to kin: Me kondɔ ti ki kadi ilai Babe Jəju ji njé təl-e je ti, Jəju un mapa, ra oyo Luwə dɔ ti, ²⁴ uwə tati naa ti, təl-n adi njé ndo je, ningə əl-de ə nə: «E kin e darɔm ki to mbata ti ləsi. Itai usoi kadi mesi ole-n dɔm ti.» ²⁵ Go ne kuso ti, Jəju un kɔpi kasi kandi nju, ra təkɪ ra-n kate ka kin be ɓəy, ningə əl-de ə nə: «Kɔpi kin e kun mɪndi ki sigi me məsim ti. Dɔkagilo je pəti ki a ayi-naa ningə, kadi mesi ole-n dɔm ti.»

²⁶ Ningə, dɔkagilo je pəti ki a usoi mapa kin, ə se a ayi-naa kɔpi kin ɓa, ilai mbe koy Babe biti kadi ren. ²⁷ E mbata kin ə, dəw ki uso mapa ə se ay kɔpi la Babe ki kanji ndər gin rone ningə, aw ki ta dɔne ti dɔ darɔ Babe ti ki dɔ məse ti. ²⁸ Be ə, maji kadi dəw ki ra ndər gin rone kate ɓəy taa uso darɔ Babe nim ay məse nim. ²⁹ Tado dəw ki uso nim ay nim ki kanji gir ta mene ti kadi e darɔ Babe ningə, e wa ə isi ɔr ta ki gangi re-n dɔne ti. ³⁰ Ne kin ə ra adi njé moy je ki njé tɔgi goto je ai ngay dansi ti. Ningə ki ngay je dansi ti oyi tɔ. ³¹ Re j-əi je wa ji gangi ta dɔ rɔjeti ningə, j-a j-osi me ta ki gangi ti la Luwə al. ³² Ningə, ki go rəbi la ta ki gangi kin, Luwə ində-je ɔji-je mba kadi ta ki gangi osi dɔje ti naa ti ki dije ki gəri Luwə al, al.

³³ E be ə, ngakom je, loki ikawi-naa kadi usoi ne ningə, ingəmi-naa. ³⁴ Re dəw madi ɓo ra-e ə, maji kadi uso ne me kəy ti ləne. Be mba kadi kaw-naa ləsi ɔr ta ki gangi re-n dɔsi ti al. Ki ɔji dɔ ndəgi ta je,

ndɔ ki m-tɛɛ dansi ti ə m-a m-ində dɔe naa ti ɔəy.

12

Kadi kare lə NDil

¹ Ki ngɔsine kin ngakom je, m-ge kadi igəri kadi-kare je ki dangi dangi lə NDil, ɔi kadi isi day dɔ ti al. ² Dɔkagilo ti ki igəri Luwə al ɔəy, injiyəi tə njé kəm tɔ je go yo je ti ki mbi ɔəy. ³ E be ə, m-əl səsi kadi ay njay. Dəw kare ki NDil lə Luwə ɔr nɔe ki a ə nə: «NDɔl e dɔ Jəju ti» goto. Ta dəw madi ki a ə nə: «Jəju e Bəbe» ki kanji kadi NDil ɔr nɔe ka goto tɔ. ⁴ *Kadi-kare je e dangi dangi nə NDil ki nje kadi-de e kare ba. ⁵ Kilə ɔəə je to dangi dangi, nə Bəbe e kare ba. ⁶ Kilə ra je to ta dangi dangi, nə Bəbe ki kare ba ə ində me njé ra-e ti pəti. ⁷ Luwə adi kadi-kare ki go NDil ti dəw ki ra mba kadi ra maji ki kosi dije pəti. ⁸ E be ə, ki go rəbi lə NDil ki kare wa kin, Luwə adi dəw madi kuji kəl ta ki kəm-kədi, ə adi ki nungi kuji kəl ta ki nɛ gər. ⁹ Ki madi, Luwə ade kadi-me, ningə ki nungi ade kadi-kare nga njé mɔy je ki go rəbi lə NDil ki kare wa kin. ¹⁰ Adi ki madi, kadi-kare ra nɛ je ki əti ɔəl ɔəl; adi ki nungi, kadi-kare kəl ta ki ta Luwə ti; ki nungi, kadi-kare kər nin NDil Luwə ki ndil je ki ngom naa ti; adi ki nungi, kadi-kare kəl ndon ta je ki dangi dangi; ningə adi ki nungi ɔəy, kadi-kare kər gin ta je ki dangi dangi tɔ. ¹¹ Kadi-kare je wa pəti kin, e ki go rəbi lə NDil ki kare wa kin ə Luwə adi-n dəw ki ra ki go me ndigi ti ləne.

¹² Təki darɔ dəw e kare ba, nə aw ki ngan rɔje je ngay, ngan rɔje je ki ngay kin, re bayi-naa tə ri ka, əi darɔ ki kare. Dije pəti ki indəi rɔde naa ti ki Kirisi ka toi be tɔ. ¹³ Tadɔ j-əi pəti, *Jipi je ki gin dije ki dangi

dangi; bəə je ki dije ki əi ba rəde je; j-ɪngəi batəm me NDil ti ki kare ba. Taa j-ayɪ-naa man me NDil ti ki kare wa kin tɔ. ¹⁴ Darɔ dəw e ngon rɔje ki kare ba al, nə e ngan rɔje je ki dangi dangi. ¹⁵ Kin ə re nja ə nə: «Mi ji al, adi mi ki kare dan ngan rɔ je ti al», ningə kəl-e ki be kin par ə ɔr nja kɔ dan ngan rɔje je ti al. ¹⁶ Kin ə re mbi ə nə: «Mi kəm al, adi mi ki kare dan ngan rɔje ti al», ningə kəl-e ki be kin par ə ɔr mbi kɔ dan ngan rɔje je ti al. ¹⁷ Kin ə re darɔ pəti e kəm ə, dəw a oo ta ban ə? Kin ə re darɔ pəti e mbi ə, dəw a əti bay ne ban ə? ¹⁸ Ki rɔjeti, Luwə ində ngan rɔje je kare kare ki kilə ki sɔbi dɔde ki go ndigi ti ləne. ¹⁹ Kin ə re ngan rɔje je pəti əi ngon rɔ ki kare ba ningə, dəw a əl ta lə darɔje al. ²⁰ NGan rɔje je əi ngay nə darɔje e kare ba. ²¹ Ningə lo kadi kəm əl ji ə nə: «M-gər-i al», goto; taa lo kadi dɔ əl nja ə nə: «M-gər-i al», goto tɔ. ²² NGan rɔje je madi ki toi tə ne ki tɔgide goto be kin, awi ki ndade ngay. ²³ Ningə, ngan rɔje je ki j-oi-de tə ne madi al me rɔje ti kin ə, j-oi gode ngay. Ə njé ki j-oi-de tə ne ki maji kəl tae al kin ə ji ngəmi-de maji tɔ. ²⁴ NGan rɔje je ki ɪngəi kɔsi-gon, awi ki ndoo kɔsi-gon al nga. Luwə ində-je ki ngan rɔje je ki dangi dangi, ningə ngan rɔje je ki kɔsi-gon du-de, Luwə ɔsi gonde ngay. ²⁵ Luwə ra be mba kadi gangi-naa goto me darɔ ti. Ningə kadi ngan rɔje je ki dangi dangi indəi kəmde go-naa ti pəti. ²⁶ Adi re ngon rɔ kare ɪngə kɔ ningə, ndəgi rɔje je pəti ɪngəi kɔ sie naa ti. A re ngon rɔ kare ɪngə kɔsi-gon ningə, ndəgi rɔje je pəti ɪngəi kɔsi-gon sie naa ti tɔ.

²⁷ NGəsine səi nga rɔ Kirisi, ningə səi kare kare pəti, səi nga rɔ ki sɔbi dɔsi. ²⁸ E be ə, dan njé kaw-naa je ti, Luwə ində njé kaw kilə je tə dije ki dɔsay

dɔ njé kaw-naa je ti; ki kɔ joo, ində njé kəl ta je ki tae ti; ki kɔ mitə, ində njé ndo ne je. Ningə go ti, Luwə adi kadi-kare je ki dangi dangi, adi e kadi-kare ra ne kɔji je ki əti ɓəl ɓəl, ki kadi-kare nga njé moy je, ki kadi-kare ra ki njé kaw-naa je, ki kadi-kare kər nɔ dije, ki kadi-kare kəl ndon ta je ki dangi dangi. ²⁹ Pəti əi njé kaw kilə je al, pəti əi njé kəl ta ki ta Luwə ti al, pəti əi njé ndo ne je al, pəti əi njé ra ne kɔji je ki əti ɓəl ɓəl al. ³⁰ Pəti awi ki kadi-kare nga njé moy je al, pəti awi ki kadi-kare kəl ndon ta je ki dangi dangi al, pəti əi njé kər gin ta je ki dangi dangi al. ³¹ Indəi tɔgi dɔ rəsi ti kadi ingəi kadi-kare je ki ndade e ngay itə ndəge je, ningə m-a m-ɔji səsi rəbi ki maji ngay itə ne je pəti.

13

NDigi-naa

¹ Kin ə m-əl ndon ta lə dije ki dangi dangi, ə se ndon ta lə malayka je mindi ka, re ndigi-naa goto rəm ti ə m-to tə ningə-kasi ki ɓa kəy kəy, ə se gal ki siyə saki saki kam be par. ² Re m-aw ki kadi-kare kəl ta ki ta Luwə ti, ə se kadi-kare gər gin ne je ki to lo ɓɔyɔ ti pəti tigə, ə se m-aw ki ne gər je pəti, ə se m-aw ki kadi-me ki tɔge e ngay asi kadi m-ər-n mbal lo kae ti kəte ka, re m-aw ki ndigi-naa al ə mi ne madi al. ³ Re m-adi ne kingə je ləm pəti njé ndoo je, re m-ilə rəm por mbata kingə-n tɔba ka, re ndigi-naa goto rəm ti ə, ne kare ki m-a m-ingə me ti goto.

⁴ Dəw ki nje ndigi-naa aw ki kore me, e nje ra maji, e nje ra ta ne al, e nje tɔji rəne al, e nje kində gunə al tɔ. ⁵ Nje ndigi-naa a ra ne ki to rəsəl al, a sa ne mbata maji lə rəne par al, a ra wongi kalangi

al, taa a uwə dəw mene ti al tɔ. ⁶ NJe ndigi-naa a ra rənəl dɔ nɛ ki go rəbe ti al, al, nə a ra rənəl dɔ nɛ ki rɔjeti yo. ⁷ NJe ndigi-naa e nje kiyə go majal kɔ, e nje ngəm go kadi-me, e nje kində me dɔ ti, e nje kore mene dɔ nɛ je ti pəti.

⁸ Kəl ta ki ta Luwə ti a goto ndɔ madi, kəl ta ki ndon ta je ki dangi dangi a goto ndɔ madi, gər gin nɛ je ki dangi dangi a goto ndɔ madi tɔ, nə ndigi-naa a to ratata. ⁹ Ningə, nɛ gər ləje asi-naa bərərə al, taa ta ki ta Luwə ti ki j-isi j-əl ka asi-naa bərərə al tɔ. ¹⁰ Loki nje kasi-naa pəti a tɛɛ hɔy ningə, nɛ je pəti ki asi-naa al a gotoi.

¹¹ Loki mi ngon bəy, ta kəlm e ta kəl ngon ki du, gir ta ləm e gir ta lə ngon ki du, ə se kɔji ta ləm e kɔji ta lə ngon ki du. Nə loki m-təl dəw ki tɔgi, m-iyə nɛ ra lə ngon ki du kɔ. ¹² Ki bɔne kin, j-isi j-oi nɛ je tə nɛ ki koo me kətirongi ti be, adi j-oi piti piti ba bəy, nə ndɔ madi a re nɔɔ kadi j-a j-oi-e ki kəmje ja ja. Dəkagilo ti ki bɔne m-gər nɛ je pəti al bəy, nə ndɔ madi a re nɔɔ kadi m-a m-gər ay njay njay təkɔ Luwə gər-m jeje kin be tɔ. ¹³ Ki bɔne kin nɛ je ki mitə kin toi lo tode ti, adi e: kadi-me nim, kində me dɔ ti nim, ndigi-naa nim tɔ, nə e ki bo ngay dande ti e ndigi-naa.

14

Kadi kare je ki dangi dangi ki Luwə adi njé kadi-me je

¹ Kəte nɔ nɛ je ti pəti, isai rəbi ndigi-naa ki rɔ ki tɔ kati. Ningə, kadi isai rəbi kadi-kare je ki go NDil ti tɔ. Ki bo toi, e kadi-kare kəl ta ki ta Luwə ti. ² Dəw ki isi əl ta ki ndon ta je ki rangi ki dije gəri al, isi əl

ta ki dije al, nā isi əl ta ki Luwə, tadə dəw ki gər də ta lie ki isi əl goto. E ki takul NDil Luwə ə isi əl-n ta ki to lo ɓɔyɔ ti kin. ³ Ningə, dəw ki isi əl ta ki ta Luwə ti, isi əl ta ki dije mba kadi awi ki kəte kəte me kadi-me ti ləde. Isi ilə dɪngəm mede ti taa isi səl mede tə. ⁴ Dəw ki nje kəl ta je ki dangi ki dəw gər dəe al, isi mbusi rəne e wa me kadi-me ti ləne, nā dəw ki nje kəl ta ki ta Luwə ti isi mbusi nja kosi njé kaw-naa je də kadi-me ti ləde.

⁵ M-ndigi kadi səi pəti əli ndon ta je ki dangi dangi ki dəw gər dəe al, nā ndigi ləm ki ngay e ki mba kadi əli ta ki ta Luwə ti. Tadə dəw ki nje kəl ta ki ta Luwə ti, e də dəw ti ki nje kəl ndon ta je ki rangi ki dəw gər dəe al. A re dəw madi ər me ta lə nje kəl ndon ta je ki dangi dangi ka kin adi kosi njé kaw-naa je kadi mbusi-n njade wa taa. ⁶ NGakom je, kin ə ɓone m-re rəsi ti ə m-əl ta ki ndon ta je ki igəri al ningə, maje e ri mbata ti ləsi ə? Kin ə re ta ləm ki m-əl, tɛɛ ki də nɛ ki to lo ɓɔyɔ ti adi səsi al nim, adi səsi nɛ gər al nim, ɔji səsi nɛ ki a ra nɛ lo ti ti al nim, ta adi səsi nɛ ndo al nim tə ningə, nɛ kare ki maji ki m-ra mbata ti ləsi goto.

⁷ E kae ti lə nɛ kosi pa je tə nal je ki kənde je ka kin be tə. Kin ə ndude ɓa dangi dangi maji al ə, ra ban ə dəw a gər-n ndu nal ki ndu kənde ə? ⁸ Kin ə nje kəl təbi kəl adi ay njay al ə, nā ə a ində də rəne dana kadi a aw rə ə? ⁹ Be tə ə, səi njé kəl ndon ta je ki dangi dangi ki dəw gər dəe al ka itoi be tə. Kin ə ta ki əli, dəw gər dəe al ə, ra ban be ə a gər me ə? A gər me al tadə isi əli ta ləsi me nəl ti kə kare. ¹⁰ Kadi igəri təkɪ ndon ta je əi ngay dənangi ti ne. Ningə ta je ki dangi dangi kin pəti, kər mede to noo. ¹¹ Kin ə re m-gər me ta ki dəw a əl-m al ningə, dəwe kin a

oo-m tə mba rōne ti, ə mi ka m-a m-o-e ti mba rōm ti tō. ¹² Be tō ə, tək̄i isi sangi kadi-kare je ki go NDil ti, isangi ki rō ki t̄i kati, nə ke ə kadi e kadi-kare ki a mbusi nja kosi njé kaw-naa je taa.

¹³ Ningə dəw ki nje kəl ndon ta je ki dangi dangi ki dəw gər dœ al kin, maji kadi d̄əji Luwə kəm-kədi kər ḡine kadi dije gəri. ¹⁴ MBata re m-əl ta ki Luwə ki ndon ta je ki dangi dangi ki dəw gər me al ɓa, me NDil ti mi ki Luwə, nə ne gər ləm ra kilə al. ¹⁵ Ningə ne ki kadi m-ra ə to kin: M-a m-əl ta ki Luwə me ndil ti, nə m-a m-əl ta ki ne gər tō. M-a m-osi pa me ndil ti, nə m-a m-osi pa ki ne gər tō. ¹⁶ Kin ə ira oyo Luwə me ndil ti par, ki kanji kadi dəw ki isi mb̄o njé kaw-naa je ti oo dō oyo ki isi ra Luwə kin ningə, ban be ə a ra «Amen» dō ti ə? ¹⁷ Re ira oyo Luwə ləi maji ngay ka, lo kadi ra maji ki dəw ki isi mb̄o njé kaw-naa je ti goto.

¹⁸ Ki takul Luwə ə yə m-gər-n kəl ndon ta je ki dangi dangi ki dəw gər dœ al mitə səsi pəti. ¹⁹ Nə n̄o njé kaw-naa je ti ə, m-nd̄igi kəl ku ta je mi ki dije gəri dœ kadi m-ndo-n ne njé kaw-naa je, maji t̄oy kadi m-əl ta ngay ki ndon ta je ki dəw gər dœ al.

²⁰ NGakom je, oti kadi ta kəlsi to tə ta kəl ngan je ki du be. Re ɔ̄ji dō majal ningə, itoi tə ngan je ki du, nə re ɔ̄ji dō ta ki kəl ɓa, maji kadi ta kəlsi e ta kəl dije ki t̄ogi gangi. ²¹ NDangi me makitibi ti lə Luwə əi nə: «M-a m-əl ta ḡin dije kin ki ndon ta ki mba, m-a m-ndumə ta mba je kadi m-əl-n-de ta. Be ka, a ooi dō ta ləm al*.»

²² E be ə kadi-kare kəl ta ndon ta je ki dangi dangi ki dəw oo dœ al e ne k̄oji mbata dije ki gəri Luwə al, ɓi e mbata njé kadi-me je al. Ningə, kadi-kare kəl ta

* 14:21 Ejay 28.11-12

ki ta Luwə ti e ne kəji mbata njé kadi-me je ɓi e ki mbata dije ki gəri Luwə al, al. ²³ Kin ə təkɪ njé kaw-naa je pəti kawɪ-naa, ningə əli ndon ta je ki dangi dangi ki dəw gər dɛe al, ə dije madi ki gəri ta lə Luwə maji al ɓəy, ə se njé ki adi mede Luwə al, rəi lo kaw-naa ti kin ə a ɓari səsi mbə je al a? ²⁴ Kin ə re njé kadi-me je pəti əli ta ki ta Luwə ti, ə nje kadi-me al, ə se dəw ki gər ta lə Luwə maji al ɓəy ur kəy ka, ta je ki ta Luwə ti ki dije pəti əli kin a uwe ki ta, taa a ra kadi a gər təkɪ n-e nje ra majal tɔ. ²⁵ Gir ta je ki mee ti a kujəi ki taga. Ningə a osi nangi nɔ Luwə ti ə nə: «Ki rɔjetɪ, m-gər kadi Luwə e dansi ti ne.»

Maji kadi njé kadi-me je rai ne je ki rəbe rəbe lo kaw-naa je ti ləde

²⁶ NGakom je, ri je ri je ə sɔbi ra lo kaw-naa je ti ləsi ə? Loki ikawɪ-naa, dəw madi osi pa, dəw madi ndo ne, dəw madi ɔr gin ne ki to lo ɓɔyɔ ti, dəw madi əl ndon ta je ki dəw gər dɛe al, ningə dəw madi ki rangi isi nɔɔ tə nje mbəl ta ka kin tɔ. Kadi ne je kin pəti mbisi nja njé kaw-naa je. ²⁷ Re dije madi gei kəl ndon ta je ki dəw gər dɛe al ningə, sɔbi kadi əi joo al ə mɪtə be par taa. Ningə kadi əli ta ki go naa go naa, ə kadi nje kɔr gin ta ka kin to tɔ taa. ²⁸ Re dəw ki kadi ɔr gin ta ləde kin goto dan njé kaw-naa je ti ningə, maji kadi isi tade mbə. Əli ta ki darɔde wa nim ki Luwə nim mede ti par. ²⁹ Ki ɔji dɔ nje kəl ta ki ta Luwə ti, sɔbi kadi dije joo ə se mɪtə wa əli ta dande ti, ningə ndəge je indəi manji ta ləde ooi. ³⁰ Re Luwə əl ta ki dəw madi ki rangi dan njé kaw-naa je ti ningə, sɔbi kadi nje kəl ta ki ta Luwə ti ki kəte taa kəə ta kəl ta ti. ³¹ MBata səi pəti, asi kadi əli ta ki ta Luwə ti ki go naa go naa kadi indoi-naa ne, iləi dɪngəm me

naa ti. ³² Njé kəl ta je ki ta Luwə ti awi ki tōgi dō kadi-kare ti ki Luwə adi-de. ³³ Tadō Luwə e Luwə ki nje ra ne ki tae ale mbā al, nə e Luwə ki nje kadi dije isi ki naa ki lapiya.

³⁴ Təki njé kaw-naa je isi rai dande ti lo je ti ki dangi dangi, maji kadi dāne je isi ki tade ki mbə dan njé kaw-naa je ti. Dəw adi-de ta rəbi kadi əli ta al. Ningə, kadi iləi dōde gin tōgi ti təki ndu-kun əl-n. ³⁵ Re ne madi ki gəri gine ay njay al to ningə, kadi dəji ngawde je me kəy ti. Tadō e ne ki go rəbe ti al kadi dāne əl ta dan njé kaw-naa je ti. ³⁶ E səi ə ta lə Luwə ilə ngirəne rəsi kəte a? Ə se e səi par ə re tēē dansi ti ə? ³⁷ Re dəw madi gir mene ti kadi n-e nje kəl ta ki ta Luwə ti, ə se n-e nje kaw ki kadi-kare lə NDil ningə, maji kadi dəwe gər təki ne je ki m-ndangi m-adi səsi kin j rō Bəbe ti. ³⁸ Re dəw madi mbati kadi gər ne je kin ningə, to taga kadi Luwə gər dəwe kin al tō.

³⁹ Be ə, ngakom je, isangi rəbi kadi əli ta ki ta Luwə ti, ningə oti kadi ōgi dō kəl ndon ta je ki dəw gər dəe al. ⁴⁰ Nə ke ə kadi ne je pəti rai ne go rəbi ki dana.

15

Ta ki Jəju Kirisi lo koy ti

¹ NGakom je, m-ole mesi dō Poy Ta ti ki Maji ki ndō ki m-ilə səsi mbēe kəte ka kin. E ta ki itaai ə uwai goe səm biti bōne. ² E Poy Ta ki Maji kin ə adi səsi kaji, loki uwai goe səm təki ndō ki m-ilə-n səsi mbēe. Re e be al ningə, kadi-me ləsi e ne ki ndangi kare.

³ Tadō ne ndo ki dōsəy ki madi səsi e ne ndo ki mi wa ə m-taa. Adi e Kirisi ki oy mbata majal je ləje təki

makitibi lə Luwə əl-n[☆]. ⁴ Dibi-e ra ndo mitə ningə tee lo koy ti təkɪ ndangi me makitibi ti lə Luwə[☆]. ⁵ Tee hɔy ki rɔ Piyər ti taa ki rɔ njé ndo je ti ki dɔgi gide e joo tɔ[☆]. ⁶ Go ti gogi ningə, tee hɔy ki rɔ ngakɔ je ti ki asi bu mi ki gide ki kawɪ-naa. Dije ngay dan dije ti kin isi ki dɔde taa bəy. Ki madi je dande ti ə oyi. ⁷ Go ti bəy, tee hɔy ki rɔ Jaki ti taa ki rɔ njé kaw kilə je ti pəti tɔ. ⁸ Gode ti pəti ningə, tee ki rɔm ti hɔy, mi ki mi ngon ki kər[☆]. ⁹ Mi ki du dan njé kaw kilə je ti pəti, tadɔ m-asi kadi dəw ɓar-m nje kaw kilə al. M-asi al, tadɔ mi nje kadi kɔ njé kaw-naa je lə Luwə[☆]. ¹⁰ Nə e ki takul me-maji lə Luwə ə m-təl-n dəw ki be kin ɓone. Ningə me-maji lie ki mbata ləm e ki ndangi al tɔ. Tadɔ m-ra kilə m-itə ndəgi njé kaw kilə je pəti. Ke ə e mi ki dɔm ə m-ra kilə kin al, nə e me-maji lə Luwə ə e səm. ¹¹ E be ə, re e mi ə se ndəgi njé kaw kilə je ka, e Poy Ta ki Maji ki kare wa kin ə j-isi j-ilə səsi mbeɛ.

Ta ki njé koy je lo koy ti

¹² Je j-isi j-ilə mbeɛ ki Kirisi lo koy ti, ə dije madi dansi ti əi nə: «Njé koy je a ii lo koy ti al,» tɔ kin e ta ki ban dana? ¹³ Re njé koy je a ii lo koy ti al ningə, Kirisi ka j lo koy ti al tɔ. ¹⁴ Ə re Kirisi j lo koy ti al ningə, j-ilə mbeɛ ki ndangi, taa kadi-me ləsi ka e ki ndangi tɔ. ¹⁵ Re e ki rɔjeti, kadi njé koy je a ii lo koy ti al, ə je j-əl j-ə nə: «Luwə tee ki Kirisi lo koy ti» ningə, lo kin ti, ji təl njé ma naji je ki ngom dɔ Luwə ti. Tadɔ Luwə tee ki Kirisi lo koy ti al. ¹⁶ Re njé koy je a ii lo koy ti al ningə, Kirisi ka j lo koy ti al tɔ. ¹⁷ Ə re Kirisi

☆ 15:3 Ejay 53.5-12 ☆ 15:4 Pa je 16.10; Oje 6.2 ☆ 15:5 Lk 24.34, 36; Mt 28.16-17; Mk 16.14; Ja 20.19 ☆ 15:8 Knjk 9.3-6 ☆ 15:9 Knjk 8.3

ī lo koy ti al ningə, kadi-me ləsi e ne ki ndangi kare, isi me majal ti ləsi ba bəy. ¹⁸ Ningə njé je ki oyi me Kirisi ti ka tade ti tō. ¹⁹ Re ne kində me dō ti ləje ki j-adi-n meje Kirisi e mbata ne je ki bone par ningə, je njé kəm-to-ndoo ki itə ndəgi dije pəti.

²⁰ Nə ke ə, Kirisi ī taa dan njé koy je ti təki rəjeti. E kandi ki dəsəy lə njé je ki oyi. ²¹ Ningə, təki e ki go rəbi lə dəw ki kare ə yo re-n dō dije ti dənangi ti ka kin ə, ki go rəbi lə dəw ki kare, njé koy je a ī taa lo koy ti tō. ²² Təki koy ər-n go dije ti pəti ki go rəbi lə Adam ka kin ə, dije pəti a təli kadi isi ki dəde taa ki go rəbi lə Kirisi tō✧. ²³ Ke ə, ki lo koy ti kin a e ki go loe go loe. Kirisi a ī kəte tə kandi ki dəsəy, ningə dəkagilo təl-e ti, njé je ki adi-e mede a īi taa lo koy ti tō. ²⁴ Go ne je ti kin pəti ningə dəbəy ne je a re. Kirisi a tuji kəbe je, ki təgi kəbe je, ki təgi ndil je ki majal, bəy taa a təl ki kəbe adi Luwə ki Bawje. ²⁵ Tadō, səbi kadi Kirisi a o bē biti kadi Luwə ilə njé bəe je gin njae ti✧. ²⁶ Ningə, nje bə ki dəbəy ti ki a tuje e koy. ²⁷ Tadō makitibi lə Luwə ə nə: «Luwə ilə ne je pəti gin təge ti✧.» Ningə kəl kə nə «ne je pəti əi gin təge ti» kin əji kadi Luwə e gin təgi ti lə Kirisi tō al. E Luwə ə ilə ne je pəti gin təgi ti lə Kirisi. ²⁸ Dəkagilo ki ne je pəti əi gin təgi ti lə Kirisi ningə, NGon wa ki dəne a ilə dəne gin təgi ti lə Luwə ki nje kulə ne je pəti gin təge ti, mba kadi Luwə e ne je pəti me ne je ti pəti tō.

²⁹ Re e be al ningə, njé je ki adi isi rai-de batəm to njé koy je ti kin, rai be mbata kingə ri me ti ə? A ingəi ri me ti loki njé koy je a īi taa lo koy ti al? ³⁰ Taa je wa ka, ki mba ri ə ki ndō je pəti j-ilə-n rəje ji koy

✧ 15:22 Kilə ngirə ne je 3.17-19; Rm 5.12-21 ✧ 15:25 Pa je 110.1

✧ 15:27 Pa je 8.7

ti ə? ³¹ Ki rəjeti, ngakom je, ki ndə je kare kare pəti m-a ta koy ti. Ningə m-ingə rənəl ki takulsi ki mbata kində rə naa ti ləje də kilə ti ki Jəju Kirisi, ki e Bəbe ləje. ³² Me 6e bo ti ki Epəji, m-rə ki da je ki wale. Ningə re e ki go rəbi ne ra lə darə par ə, e ri ə m-a m-ingə me ti ə? Re njé koy je a ii lo koy ti al ningə, adi «j-usoi je j-ayi-naa je nə lo ti ə j-a j-oyi».[☆] ³³ Ədi rəsi al, «ndole-naa ki nje ra majal ə a təl nje ra majal tə.» ³⁴ Maji kadi itəli iməri ta ki maji, ə itaai kəə ta ra majal ti. MBata dije madi ngay dansi ti gəri Luwə al. M-əl ta kin be mba kadi adi səsi rəsəl.

Darə ki i lo koy ti

³⁵ Dije madi a dəji ta əi nə se ki go rəbi ki ban 6a dije a ii lo koy ti wa? Ə se a ii ki darə ki ban wa? ³⁶ I mbə dəw, kə ko ki idibi kin, re oy al ə, a ibə al tə. ³⁷ Ningə e darə ne wa ki idibi kin ə a bə al, nə e kande ki me ti. Dəmajī ə e kandi təy, ə se kandi ne madi ki rangi. ³⁸ Luwə wa ade kadi rə ki go me ndigi ti ləne. Ningə kandi ne ki ra ra ka, Luwə ade kadi rə ki səbi dəe.

³⁹ Ne je ki njé kədi rəde pəti, darəde to dangi dangi 6i titi-naa al. Darə dije to ta dangi, darə da je to ta dangi, darə yəl je to ta dangi, taa darə kanji je to ta dangi tə. ⁴⁰ Ne kində je ki dərə ti, ndolede e dangi taa ne kində je ki dənangi ti ne ndolede e ta dangi tə. ⁴¹ Kadi əsi ta dangi, nay nda ta dangi, taa mee je ndoyde to ta dangi tə. Ningə darə mee je wa kin ka ndoyde to dangi dangi 6əy tə.

⁴² Be ə, ki lo koy ti lə njé koy je ka to be tə. Darə dəw ki dibi e darə ki a ndum, nə darə ki a i lo koy ti e darə ki a ndum al. ⁴³ Dibi-e tə darə ki dangi ti,

☆ 15:32 Ejay 22.13

nə a tee lo koy ti ki daro ki kosi-gon. Dibi-e tə daro ki tōge goto, nə a tee ki daro ki tōgi. ⁴⁴ Dibi-e tə daro dəw, nə a tee lo koy ti ki daro ki go NDil ti. Təki daro ki go lo dəw ti to ka kin ə, daro ki go ndil ti ka to noo to. ⁴⁵ E be ə, makitibi lə Luwə ə nə: «Adam ki dəsəy e dəw ki nje kisi ki done taa[☆],» ningə Adam ki dəbəy ti e NDil ki nje kadi dije kajji. ⁴⁶ E Adam ki go NDil ti ə re kəte al, nə e e ki go daro ti ə re kəte, ningə e ki go NDil ti uti goe. ⁴⁷ Adam ki dəsəy, e dəw ki dənangi ti ne, tadə e bu dənangi ə Luwə ibə. Nə Adam ki kō joo j dərā ti taa ə re. ⁴⁸ Be ə, dəw ki Luwə ra-e ki bu dənangi titi-naa ki ne kində je ki dənangi ti ne, ə dəw ki j dərā ti taa, titi-naa ki ne kində je ki dərā ti taa to. ⁴⁹ Ningə, təki ji titi-naa ki dəw ki rai-e ki bu dənangi ka kin ə, j-a titi-naa ki e ki j dərā ti taa to.

⁵⁰ NGakom je, m-əl səsi madi oi təki daro ki məsi asi kadi a oo kōbe lə Luwə al, taa daro ki ndum asi kadi tee lo ti ki dum ndum, al to. ⁵¹ M-ge kadi igəri ne ki to lo bəyō ti kin: J-əi pəti j-a j-oyi al, nə j-əi pəti j-a mbəli rəje. ⁵² Təbi ki dəbəy ti a ba ningə, tə bəl kəm ki kində sipi be par ə dije pəti a mbəli. Loki təbi a ba ningə, njé koy je a ij ki rō ki a dum ndum, ningə je, j-a mbəl rəje. ⁵³ Tadə sōbi kadi rō ki ndum un rō ki dum ndum, taa rō ki koy kadi un rō ki dum koy nim to. ⁵⁴ Loki rō ki ndum a un rō ki dum ndum, ə rō ki koy a un rō ki dum koy kin ningə, ta ki makitibi lə Luwə ə nə:

«Rō tətī yo ratata[☆]» kin a təl tane.

⁵⁵ «J yo, tətī rō ləi e ra?

J yo, kəngi e ra[☆]?»

☆ 15:45 Kilə ngirə ne je 2.7 ☆ 15:54 Ejay 25.8 ☆ 15:55 Oje 13.14

⁵⁶ Kəngi yo e majal, ningə tɔgi majal e ndu-kun tɔ.
⁵⁷ Adi ji rai oyo Luwə ki adi ji tati rɔ ki takul Babe ləje Jəju Kirisi.

⁵⁸ Lo kin ti, ngakom je ki njé ndigi ləm, uwəi tɔgisi ba, ai dɔ njasi ti me kilə ti lə Babe ki kanji kɔ. Tado kɔ ki isi ingəi me kilə ti lə Luwə kin e kare ki ndangi al.

16

Nə kaw mbata njé kaw-naa je ki Jorijaləm

¹ Ki ɔji dɔ nə kaw ki mbata lə dije lə Luwə ki isi Jorijaləm ti[☆], m-dəji səsi kadi irai təkɪ m-ɔji-n njé kaw-naa je ki dɔnangi Galasi ti kin be tɔ. ² M-əl səsi kadi ndɔ ki dɔ kəte lə ndɔ je ki siri pəti pəti, kadi dəw ki ra dansi ti, ɔr nə me nə ti ləne ndəy ngəm dangi mbata kilə kin. Kadi ɔr ki go tɔge ti ki Luwə ade-n. Irari be mba kadi m-re bəy taa ikawi nə, al. ³ Ningə, dɔkagilo ki m-a m-teɛ dansi ti ba, m-a m-ilə ki dije ki səi je wa imbəti-də, Jorijaləm ti. M-a m-adi-de makitibi jide ti kadi awi ki kadi-kare je ləsi. ⁴ A kin ə re to kadi mi wa m-aw ki rəm ningə, a awi səm naa ti tɔ.

Kəji kaw mba lə Pol

⁵ M-a m-teɛ rəsi ti nɔɔ ki ta rəbi ki Masəduwan ti. Tado, m-a m-ində dɔnangi ki Masəduwan gangi[☆].
⁶ Dɔmaji ə, m-a m-ra ndɔ je rəsi ti. Maji ə ba ka a gangi dɔm ti rəsi ti, kadi tə indəi-mi ta rəbi ti adi m-aw lo ki sɔbi kadi m-aw ti. ⁷ Kawm kin, m-ge kadi re Luwə ndigi səm dɔ ti ningə, m-ra səsi ngan ndɔ je ki asi tati. Kadi m-o səsi ki njam taa par al. ⁸ Ningə, m-a m-isi me bə bo ti ki Epəji ratata dɔkagilo Pətəkoti

☆ 16:1 Rm 15.25-26 ☆ 16:5 Knjk 19.21

ti. ⁹ NJé bā je ləm əi ngay Epəji ti, nə ta rəbi to tagira nŋm ti wətəngi kadi m-ra-n kilə ləm✧.

¹⁰ Re Timote re tēē dansi ti ningə✧, irai-e adi e ki rənəl dansi ti, tadə e ka isi ra kilə lə Baḅe tə mi be tə.

¹¹ Kadi dəw madi kare dansi ti kide al. Ningə kadi indəi-e ta rəbi ti kadi re tēē rəm ti ki maje. Tadə m-isi m-ngəm-e ki ndəgi ngako je ki a əi sie. ¹² Ki əji də ngokoje Apolosi, m-ilə dingəm me ti ngay kadi aw rəsi ti, ində rone naa ti ki ngakoje je ki isi awi ki rəsi ti, nə mee ndigi kaw ki ḅasine ti kin al ḅəy✧. NDə ki ingə rəbi ə a aw ḅəy.

Ta ki kəji ki dəḅəy ti ki kuwə ji-naa

¹³ Isi dəgi ti, ai də njasi ti me kadi-me ti ləsi, ai dingəm ə uwəi təgisi ba. ¹⁴ Maji kadi irai kilə je pəti me ndigi-naa ti.

¹⁵ NGakom je, m-gər kadi igəri Isitəpanasi ki dije ki me kəy ti lie maji✧. Əi dije ki dəsəy ki adi mede dənangi ti ki Akay. Ningə, ki go me ndigi ti ləde, uni rəde kadi rai ki dije lə Luwə. Be ə, m-dəji səsi nē kare ḅəy. ¹⁶ Maji kadi, itəli rəsi go ta ti lə dije ki be kin, ə itəli rəsi go ta ti lə dije ki indəi rəde ta kilə ti isi rai səde tə.

¹⁷ Rəm nəl-m ngay də re ti lə Isitəpanasi, ki Pərtunatusi, ki Akaykusi. Tadə, rai nē je ngay adimi tosi ti. ¹⁸ Uwəi angalm indəi nangi təkəi rai səsi ka kin be tə.

¹⁹ *NJé kaw-naa je ki dənangi Aji ti uwəi jisi. Akila əi ki Pirišil✧, naa ti ki njé kaw-naa je ki isi me kəy ti ləde uwəi jisi ngay tə. ²⁰ NGakoje je pəti uwəi jisi. Maji kadi uwəi ji-naa mbosi ti ki rənəl.

✧ 16:9 8-9: Knjk 19.8-10 ✧ 16:10 4.17 ✧ 16:12 Knjk 18.24

✧ 16:15 1.16 ✧ 16:19 Knjk 18.2

²¹ Ningə, e mi Pol ə wa ə m-dangi ta kuwə ji kin ki jim. ²² Re dəw madi dansi ti ndigi Luwə al ningə, kadi Luwə man-e. «Marana ta», Baḃe re. ²³ Kadi me-maji lə Baḃe Jəju e naa ti səsi. ²⁴ M-ndigi səsi kare kare pəti me kində rə naa ti ki Jəju Kirisi.

KĒLƏ-MĪNDĪ KĪ SĪĞĪ

New Testament in Bedjond (CD:bjv:Bedjond)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bedjond

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bedjond

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
a4f34a03-c89e-55e0-bc3f-22f7829df823